



Memòria d'activitats **2018**





Índex



01	Patronat.....	04
02	Carta del President.....	06
03	Informació econòmica.....	08
04	Energia i acció social.....	18
05	Energia, tecnologia i medi ambient.....	30
06	Educació, divulgació i patrimoni.....	50
07	Convenis.....	70

01

Patronat



Rafael Villaseca Marco
President



Jordi García Taberero
Vicepresident



Rosa María Sanz García
Patrona



Antoni Peris Mingot
Patró



Daniel López Jordà
Patró (fins al 17/12/18)



Jon Ganuza
Fernandez De Arroyabe
Patró (des del 17/12/18)



Manuel Fernández Álvarez
Patró (fins al 17/12/18)



Martí Solà Sugrañes
Director general



Manuel García Cobaleda
Secretari



02

Carta del president

Rafael Villaseca Marco



L'any 2018 ha estat especialment rellevant per a la Fundació Naturgy, que, en el marc dels seus objectius fundacionals, ha consolidat la funció social amb noves iniciatives i ha canviat la denominació social.

Hem tancat l'exercici amb èxits importants, que ens han permès avançar en les accions socials iniciades el 2017, com ara l'Escola d'Energia, que ha format unes 10.000 persones a tot Espanya, i el Programa de voluntariat energètic, amb prop de mig miler de treballadors de Naturgy implicats en aquesta tasca social desinteressada.

Aquestes iniciatives s'han complementat amb el Fons Solidari de Rehabilitació Energètica, un projecte mitjançant el qual no només volem ajudar famílies vulnerables, sinó també buscar la implicació de treballadors, de clients i de totes aquelles persones que hi vulguin col·laborar. Amb la creació d'aquest fons, volem posar en pràctica les conclusions de l'estudi *Rehabilitación exprés en hogares vulnerables. Soluciones de bajo coste*, elaborat per la Fundació, i dur a terme millores en habitatges de famílies vulnerables en matèria de rehabilitació, equipament i eficiència energètica.

Aquest projecte l'estem portant a terme juntament amb entitats com Creu Roja i Càritas, perquè continuem convençuts que, si les entitats socials, les administracions i les empreses treballem plegades, podem avançar molt per fer front a l'anomenada pobresa energètica.

La Fundació ha continuat també la seva línia de formació i sensibilització en matèria energètica i ambiental, per mitjà de seminaris i fòrums de debat, en els quals s'han tractat temes tan variats com ara les dimensions econòmiques del nou model energètic; l'energia i el medi ambient en la indústria 4.0; els avantatges ambientals i econòmics del gas natural; la gestió energètica dels ports; el nou consumidor energètic; el gas renovable, i les causes i les propostes de solució a la pobresa energètica. Aquestes jornades, a les quals han assistit al voltant de 1.700 persones, s'han fet en col·laboració amb les administracions d'Andalusia, Aragó, Cantàbria, Castella i Lleó, Castella-la Manxa, Catalunya, Comunitat Valenciana, Galícia, La Rioja, Madrid, Múrcia i Navarra.

En aquesta línia de treball, vam editar un nou estudi, *La calidad del aire en las ciudades. Un reto mundial*, en resposta a una de les principals preocupacions ambientals que hi ha actualment en els entorns urbans.

A escala internacional, s'han mantingut les línies de treball establertes amb programes específics a l'Argentina, el Brasil, Xile, Marroc, Mèxic, Sud-àfrica i, per primera vegada, Panamà. Aquesta globalització progressiva de les nostres activitats ens ha permès aportar elements addicionals d'implicació social en els diferents països on Naturgy duu a terme la seva activitat empresarial.

L'activitat divulgativa i educativa sobre energia i medi ambient ha beneficiat més de 240.000 persones i s'ha canalitzat mitjançant el Museu Bolarque (Guadalajara), el Museu del Gas (Sabadell) i l'Energytruck, el camió expositor propulsat amb gas natural, que ha recorregut tot el territori espanyol potenciant activitats d'àmbit escolar, familiar i institucional.

Per la seva banda, el Museu d'Art Contemporani de la Corunya ha rebut més de 55.000 visitants en les exposicions, les mostres itinerants i les diferents activitats dissenyades per a tots els públics que ha dut a terme.

En aquest àmbit d'actuació, i amb l'objectiu de focalitzar l'activitat de la Fundació, s'ha decidit posar fi a l'activitat del Museu d'Art Contemporani de la Corunya i del Museu del Gas de Sabadell per concentrar els esforços en les àrees d'energia i societat, medi ambient, tecnologia i mobilitat.

Tota l'activitat de l'exercici 2018 no hauria estat possible sense la implicació de les administracions públiques i les institucions científiques, universitàries, professionals i ciutadanes, així com de les entitats del tercer sector amb les quals treballem de manera assídua. La col·laboració amb la Fundació Naturgy ens ha permès, un any més, continuar avançant per aconseguir un futur millor i més sostenible per a tothom.

Amb l'objectiu de ser més eficaços en les àrees on volem actuar, iniciem un nou exercici agraint al Grup Naturgy, un any més, el seu inestimable suport.

Madrid, febrer de 2019

03

Informació econòmica





PUBLIC CLASS
PUBLIC STATION
STRONG WALLS

INT. MARKET
THE EXAMP
COMPARISON

USING SYSTEM
PUBLIC CLASS

PUBLIC CLASS
PUBLIC STATION



Informe
d'Auditoria de
Comptes Anuals
Abreujats

Informe de Auditoría de Cuentas Anuales Abreviadas
emitido por un Auditor Independiente

Fundación Naturgy, S.A.
Cuentas Anuales Abreviadas
correspondientes al ejercicio anual terminado
el 31 de diciembre de 2018

INFORME DE AUDITORÍA DE CUENTAS ANUALES ABREVIADAS EMITIDO POR UN AUDITOR INDEPENDIENTE

A los Patronos de la Fundación Naturgy:

Opinión

Hemos auditado las cuentas anuales abreviadas de la Fundación Naturgy (la Fundación), que comprenden el balance abreviado a 31 de diciembre de 2018, la cuenta de resultados abreviada y la memoria abreviada correspondientes al ejercicio anual terminado en dicha fecha.

En nuestra opinión, las cuentas anuales abreviadas adjuntas expresan, en todos los aspectos significativos, la imagen fiel del patrimonio y de la situación financiera de la Fundación a 31 de diciembre de 2018, así como de sus resultados correspondientes al ejercicio anual terminado en dicha fecha, de conformidad con el marco normativo de información financiera que resulta de aplicación (que se identifica en la nota 2 de la memoria abreviada) y, en particular, con los principios y criterios contables contenidos en el mismo.

Fundamento de la opinión

Hemos llevado a cabo nuestra auditoría de conformidad con la normativa reguladora de la actividad de auditoría de cuentas vigente en España. Nuestras responsabilidades de acuerdo con dichas normas se describen más adelante en la sección *Responsabilidades del auditor en relación con la auditoría de las cuentas anuales abreviadas* de nuestro informe.

Somos independientes de la Fundación de conformidad con los requerimientos de ética, incluidos los de independencia, que son aplicables a nuestra auditoría de las cuentas anuales en España según lo exigido por la normativa reguladora de la actividad de auditoría de cuentas. En este sentido, no hemos prestado servicios distintos a los de la auditoría de cuentas ni han concurrido situaciones o circunstancias que, de acuerdo con lo establecido en la citada normativa reguladora, hayan afectado a la necesaria independencia de modo que se haya visto comprometida.

Consideramos que la evidencia de auditoría que hemos obtenido proporciona una base suficiente y adecuada para nuestra opinión.

Aspectos más relevantes de la auditoría

Los aspectos más relevantes de la auditoría son aquellos que, según nuestro juicio profesional, han sido considerados como los riesgos de incorrección material más significativos en nuestra auditoría de las cuentas anuales abreviadas del periodo actual. Estos riesgos han sido tratados en el contexto de nuestra auditoría de las cuentas anuales abreviadas en su conjunto, y en la formación de nuestra opinión sobre éstas, y no expresamos una opinión por separado sobre esos riesgos.

Aplicación de las aportaciones recibidas al Plan de Actuación aprobado por el Patronato

Descripción Tal y como se detalla en la nota 1 de la memoria abreviada adjunta, la Fundación tiene entre sus objetivos principales la información y sensibilización de la sociedad en el respeto y conservación del medio ambiente, así como el hacer compatible el progreso económico con el uso racional de los recursos energéticos.

En base a lo anterior, en la nota 12 de la memoria abreviada adjunta, a 31 de diciembre de 2018 la Fundación tiene registradas bajo el epígrafe de "Subvenciones, donaciones y legados imputados al excedente del ejercicio" de la cuenta de resultados abreviada adjunta por importe de 7.224.367 euros, las donaciones anuales por parte de la entidad fundadora, Naturgy Energy Group, S.A. y otras entidades del Grupo Naturgy Energy Group, las cuales son destinadas a los proyectos específicos detallados en el Plan de Actuación aprobado por el Patronato. Asimismo, tal y como establece la Ley 50/2002 de Fundaciones, deberá ser destinado a la realización de los fines fundacionales al menos el 70 por ciento de las rentas o cualesquiera otros ingresos netos que, previa deducción de impuestos, obtenga la fundación.

Dada la importancia de la cifra de ingresos del ejercicio, así como la aplicación de dichos recursos a los fines de la Fundación de acuerdo a la legislación aplicable, consideramos que esta área constituye un aspecto relevante de la auditoría.

Nuestra respuesta

En relación con esta área, nuestros procedimientos de auditoría han incluido, entre otros, los siguientes:

- ▶ El entendimiento de las políticas contables de la Fundación descritas en la nota 4 de la memoria abreviada adjunta, en relación con los ingresos y gastos de la Fundación.
- ▶ Comprobación a través de una muestra de extractos bancarios de la Fundación que los donativos recibidos en el ejercicio 2018 han sido efectivamente cobrados.
- ▶ Comprobación, para una muestra seleccionada, de la aplicación de los recursos mediante facturas, revisión de acuerdos de colaboración u otra documentación soporte, verificando la correcta clasificación al proyecto correspondiente y que dicho proyecto es consistente con la actividad fundacional y está incluido en el Plan de Actuación aprobado por el Patronato.
- ▶ Revisión de la información desglosada en la memoria abreviada del ejercicio de conformidad con el marco normativo de información financiera aplicable.

Responsabilidad del Presidente en relación con las cuentas anuales abreviadas

El Presidente es responsable de formular las cuentas anuales abreviadas adjuntas, de forma que expresen la imagen fiel del patrimonio, de la situación financiera y de los resultados de la Fundación, de conformidad con el marco normativo de información financiera aplicable a la entidad en España, que se identifica en la nota 2 de la memoria abreviada adjunta, y del control interno que consideren necesario para permitir la preparación de cuentas anuales abreviadas libres de incorrección material, debida a fraude o error.

En la preparación de las cuentas anuales abreviadas, el Presidente es responsable de la valoración de la capacidad de la Fundación para continuar como entidad en funcionamiento, revelando, según corresponda, las cuestiones relacionadas con entidad en funcionamiento y utilizando el principio contable de entidad en funcionamiento excepto si el Presidente tiene intención de liquidar la Fundación o de cesar sus operaciones, o bien no exista otra alternativa realista.

Responsabilidades del auditor en relación con la auditoría de las cuentas anuales abreviadas

Nuestros objetivos son obtener una seguridad razonable de que las cuentas anuales abreviadas en su conjunto están libres de incorrección material, debida a fraude o error, y emitir un informe de auditoría que contiene nuestra opinión.

Seguridad razonable es un alto grado de seguridad pero no garantiza que una auditoría realizada de conformidad con la normativa reguladora de la actividad de auditoría de cuentas vigente en España siempre detecte una incorrección material cuando existe. Las incorrecciones pueden deberse a fraude o error y se consideran materiales si, individualmente o de forma agregada, puede preverse razonablemente que influyan en las decisiones económicas que los usuarios toman basándose en las cuentas anuales abreviadas.

Como parte de una auditoría de conformidad con la normativa reguladora de la actividad de auditoría de cuentas vigente en España, aplicamos nuestro juicio profesional y mantenemos una actitud de escepticismo profesional durante toda la auditoría. También:

- ▶ Identificamos y valoramos los riesgos de incorrección material en las cuentas anuales abreviadas, debida a fraude o error, diseñamos y aplicamos procedimientos de auditoría para responder a dichos riesgos y obtenemos evidencia de auditoría suficiente y adecuada para proporcionar una base para nuestra opinión. El riesgo de no detectar una incorrección material debida a fraude es más elevado que en el caso de una incorrección material debida a error, ya que el fraude puede implicar colusión, falsificación, omisiones deliberadas, manifestaciones intencionadamente erróneas, o la elusión del control interno.
- ▶ Obtenemos conocimiento del control interno relevante para la auditoría con el fin de diseñar procedimientos de auditoría que sean adecuados en función de las circunstancias, y no con la finalidad de expresar una opinión sobre la eficacia del control interno de la entidad.
- ▶ Evaluamos si las políticas contables aplicadas son adecuadas y la razonabilidad de las estimaciones contables y la correspondiente información revelada por el Presidente.
- ▶ Concluimos sobre si es adecuada la utilización, por el Presidente, del principio contable de entidad en funcionamiento y, basándonos en la evidencia de auditoría obtenida, concluimos sobre si existe o no una incertidumbre material relacionada con hechos o con condiciones que pueden generar dudas significativas sobre la capacidad de la Fundación para continuar como entidad en funcionamiento. Si concluimos que existe una incertidumbre material, se requiere que llamemos la atención en nuestro informe de auditoría sobre la correspondiente información revelada en las cuentas anuales abreviadas o, si dichas revelaciones no son adecuadas, que expresemos una opinión modificada. Nuestras conclusiones se basan en la evidencia de auditoría obtenida hasta la fecha de nuestro informe de auditoría. Sin embargo, los hechos o condiciones futuros pueden ser la causa de que la Fundación deje de ser una entidad en funcionamiento.
- ▶ Evaluamos la presentación global, la estructura y el contenido de las cuentas anuales abreviadas, incluida la información revelada, y si las cuentas anuales abreviadas representan las transacciones y hechos subyacentes de un modo que logran expresar la imagen fiel.

Nos comunicamos con el Presidente de la entidad en relación con, entre otras cuestiones, el alcance y el momento de realización de la auditoría planificados y los hallazgos significativos de la auditoría, así como cualquier deficiencia significativa del control interno que identificamos en el transcurso de la auditoría.

Entre los riesgos significativos que han sido objeto de comunicación al Presidente de la entidad, determinamos los que han sido de la mayor significatividad en la auditoría de las cuentas anuales abreviadas del periodo actual y que son, en consecuencia, los riesgos considerados más significativos.

Describimos esos riesgos en nuestro informe de auditoría salvo que las disposiciones legales o reglamentarias prohíban revelar públicamente la cuestión.

**Col·legi
de Censors Jurats
de Comptes
de Catalunya**

ERNST & YOUNG, S.L.

2019 - Núm. 20/19/01520

96,00 EUR

IMPORT COL-LEGAL

Informe d'auditoria de comptes subjecte
a la normativa d'auditoria de comptes
espanyola o internacional

ERNST & YOUNG, S.L.
(Inscrita en el Registro Oficial de Auditores
de Cuentas con el Nº S0530)



Alfredo Eguiagaray
(Inscrito en el Registro Oficial de Auditores
de Cuentas con el Nº 19068)

20 de febrero de 2019

Compte de resultats abreujat 2018 (€)

EXCEDENT DE L'EXERCICI	
Ingressos de l'entitat per l'activitat pròpia	7.294.766
Despeses per ajudes monetàries i altres	(1.029.246)
Aprovisionaments	(211.008)
Altres despeses de l'activitat	(6.413.130)
Amortització de l'immobilitzat	(244.356)
EXCEDENT DE L'ACTIVITAT	(612.974)
Ingressos financers	4.449
Despeses financeres	(1.535)
Diferències de canvi	(13.145)
EXCEDENT / (DÈFICIT) DE LES OPERACIONS FINANCERES	(10.231)
EXCEDENT ABANS D'IMPOSTOS	(623.205)
VARIACIÓ DE PATRIMONI NET RECONEGUDA EN L'EXCEDENT DE L'EXERCICI (a)	(623.205)

RECLASSIFICACIONS EN L'EXCEDENT DE L'EXERCICI	
DONACIONS I LLEGATS REBUTS	(173.388)
VARIACIÓ DEL PATRIMONI NET PER INGRESSOS I DESPESES IMPUTATS DIRECTAMENT AL PATRIMONI NET	(173.388)
RESULTAT TOTAL, VARIACIÓ DEL PATRIMONI NET EN L'EXERCICI (a)	(796.593)

(a) Amb càrrec a l'excedent positiu d'exercicis anteriors

Balanç abreujat 2018 (€)

ACTIU	
Actiu no corrent	1.145.856
Immobilitzat intangible	633.666
Immobilitzat material	507.870
Inversions financeres a llarg termini	4.320
Actiu corrent	4.307.598
Existències	--
Usuaris i altres deutors de l'activitat pròpia	2.000
Deutors comercials i altres comptes a cobrar	86
Inversions financeres a curt termini	27.183
Efectius i altres actius líquids equivalents	4.278.329
TOTAL ACTIU	5.453.454

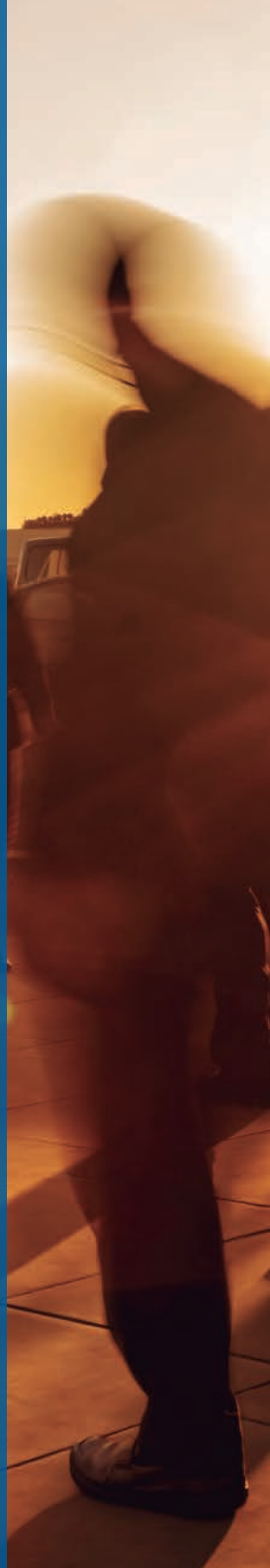
PATRIMONI NET	3.700.083
Fons Propis	3.135.980
Dotació funcional	1.502.530
Reserves	2.256.655
Excedent de l'exercici	(623.205)
Subvencions, donacions y llegats rebuts	564.103
PASSIU CORRENT	1.753.371
Deutes amb entitats del grup i associades a curt termini	347
Creditors comercials i altres comptes a pagar	1.753.024

Els estats financers complets de la Fundació Naturgy auditats segons el Reial decret 1491/2011 es poden consultar a la nostra pàgina web www.fundacionnaturgy.org

04

Energia i acció social

Des de la seva creació, la Fundació Naturgy ha estat una entitat compromesa socialment. Aquest compromís continua avui més vigent que mai amb el desenvolupament de programes de proximitat adaptats a les comunitats dels països en els quals el Grup Naturgy és present. Europa, Amèrica Llatina i Àfrica han estat els escenaris en els quals s'han dut a terme nombroses accions, sempre amb un plantejament clarament respectuós amb la idiosincràsia de cada territori.





Espanya

Tres noves iniciatives

Aquest any, la Fundació ha impulsat tres noves iniciatives en el marc de la vulnerabilitat energètica: El Programa d'ocupació social, el Fons Solidari de Rehabilitació Energètica i Emprenedors socials.

1. Programa d'ocupació social

Aquesta iniciativa neix per formar, en matèries relacionades amb l'eficiència energètica a les llars, persones en situació d'atur de llarga durada del sector de la construcció. L'objectiu és crear un nou perfil professional amb el valor afegit de tenir un coneixement més elevat en eficiència energètica. La iniciativa s'ha llançat en primer lloc en dues comunitats autònomes: Madrid i Galícia. Per dur-la a terme, la Fundació Naturgy ha estat acompanyada d'altres agents col·laboradors. Són la Fundació Ecologia i Desenvolupament (ECODES), encarregada de dissenyar la formació teòrica i de coordinar tot el cicle formatiu; l'Agència d'Ocupació i l'Empresa Municipal de l'Habitatge i Sòl, en el cas de Madrid; Càritas a la Corunya, que ha seleccionat l'alumnat participant en el programa i els habitatges per analitzar, i, finalment, l'Associació Nacional d'Empreses de Rehabilitació i Reforma (ANERR), que ha coordinat les empreses que fan els contractes a l'alumnat i han fet les obres a les llars.

La formació es compon d'un temari teòric en el qual s'inclouen conceptes clau de pobresa energètica, regulació, comprensió de contractes, gestions i factures d'energia, eficiència energètica i rehabilitació exprés de les llars, entre altres aspectes.

La formació teòrica s'ha completat amb pràctiques en tallers. A més, els alumnes obtenen el certificat de prevenció de riscos laborals necessari per treballar en obres. El 2018, un total de 25 persones en situació d'atur de llarga durada del sector de la construcció, 14 a Madrid i 11 a la Corunya, han dut a terme el curs.

L'alumnat ha fet visites a habitatges de famílies en situació de vulnerabilitat per dur a terme una anàlisi energètica i proposar accions de rehabilitació. D'aquesta manera, s'han executat obres en 14 habitatges de Madrid i 15 de la Corunya.

Finalitzada la formació teòrica i pràctica, els alumnes han estat contractats un mes per una empresa de rehabilitació. En aquest període s'han dut a terme les obres de millora d'aquells habitatges que prèviament havien analitzat. El programa afegeix, d'aquesta manera, el valor de contribuir a l'ocupabilitat.

Les empreses que col·laboren en el programa han adquirit el compromís de contractar el 30% de l'alumnat que completa la formació, i també li proporcionen pràctiques en empreses constructores.

L'objectiu principal del programa, durant el primer any d'existència, ha estat experimentar que és possible la creació d'un cercle de treball, en què s'han format i acreditat treballadors aturats de llarga durada i alhora s'han rehabilitat habitatges de famílies vulnerables.



2. Fons Solidari de Rehabilitació Energètica

La Fundació Naturgy ha llançat el Fons Solidari de Rehabilitació Energètica, que té com a objectiu poder arribar a un nombre més gran d'habitatges per rehabilitar. Aquesta iniciativa neix de la importància de condicionar els habitatges de col·lectius vulnerables per minimitzar la pobresa energètica. El fons es nodreix d'aportacions de la mateixa Fundació, de particulars, tant treballadors de Naturgy com qualsevol altre individu, i d'altres empreses col·laboradores i proveïdors. La Fundació aporta una quantitat equivalent a cada donació rebuda.

Els fons recaptats es destinen a la rehabilitació energètica d'habitatges seleccionats per entitats socials amb les quals la Fundació té un conveni de col·laboració. És el cas de Creu Roja, Càritas, Hàbitat 3, la Fundació Foment de l'Habitatge i la Fundació Roure. El mes de desembre de 2018 es va acordar que els primers fons recaptats es destinaran a la reparació o substitució de l'equipament de la llar i a la millora de les instal·lacions interiors d'electricitat i gas.

La situació del programa de rehabilitació d'habitatges, a finals d'any, és la següent:

Total de projectes de rehabilitació	406
Habitatges rehabilitats	288
Habitatges en execució	21
Habitatges en fase d'estudi/pressupost	50
Habitatges seleccionats	47

3. Emprendadors socials

El programa, nascut aquest 2018, sorgeix amb la voluntat de reforçar el voluntariat corporatiu perquè els treballadors de Naturgy impulsin iniciatives promogudes per organitzacions sense ànim de lucre,



Escola d'Energia

Persones formades
9.361

Famílies en situació de vulnerabilitat social formades
5.671

Sessions formatives
832



Voluntariat energètic

Treballadors voluntaris
481



Convenis firmats

Firmats amb entitats del Tercer Sector
17



Projectes de rehabilitació

Projectes
406

sempre que estiguin relacionades amb l'eficiència energètica, la pobresa energètica i el medi ambient. Els treballadors han de presentar projectes d'alguna entitat social establerta a Espanya perquè després sigui desenvolupat en algun dels països en què la companyia té presència. Els projectes es poden presentar de manera individual o en grup d'empresadors i es valoren mitjançant un comitè d'experts compost per representants d'entitats amb les quals col·labora la Fundació Naturgy.

Així mateix, han tingut continuïtat les iniciatives llançades el 2017, com ara

- **Voluntariat energètic.** El programa de voluntariat amb Creu Roja s'ha completat. S'han atès de manera presencial 437 famílies; s'han fet 108 rehabilitacions exprés, que consisteixen en petites rehabilitacions de baix cost, ràpides d'implementar, que no requereixen desallotjar l'habitatge i que no necessiten llicència d'obres ni permís de la comunitat de veïns per executar-les i que, a més, suposen reducció important en la demanda

energètica de l'habitatge. També han rebut assessorament energètic 1.080 famílies que han participat en tallers, durant els quals se'ls ha lliurat un lot d'eficiència energètica, format per material divers per millorar l'eficiència en el seu habitatge, com ara bombetes LED, rivets i airejadors d'aixetes, entre d'altres. El lot que es lliura a cada família està personalitzat en funció de les deficiències que el voluntari detecta en la visita al domicili.

Cal destacar que aquest any s'han dut a terme altres formats de voluntariat corporatiu en col·laboració amb altres entitats del tercer sector per donar assessorament energètic. Totes les actuacions dels voluntaris s'han pogut portar a terme gràcies a la col·laboració amb entitats amb les quals la Fundació ha renovat el seu compromís per mitjà dels convenis respectius. És el cas de Creu Roja, la Fundació Secretariado Gitano, l'Associació Casal dels Infants, la Fundació Can Pedró i l'Associació Proyecto Confianza, entre d'altres.

➤ **Escola d'Energia:** l'escola ha ampliat la seva activitat el 2018 accedint a noves comunitats autònomes, com és el cas d'Andalusia. Actualment, l'escola és present en sis comunitats autònomes (Catalunya, Comunitat de Madrid, Galícia, Comunitat Valenciana, Castella i Lleó i Andalusia), i des que va iniciar la seva activitat ha arribat a 10.715 persones formades. S'imparteixen tallers formatius adreçats a personal tècnic d'ajuntaments (serveis socials), a entitats del tercer sector o a persones afectades, a les quals també s'imparteix el curs. A les sessions s'exposen els principals conceptes de la factura, s'expliquen els ajuts a què es pot optar, com el bo social, i s'ensenyen maneres d'optimitzar la factura. També es donen consells pràctics adreçats a millorar els hàbits per tenir un consum més eficient. Per impartir aquests tallers, l'escola té acords de col·laboració amb l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols, el Consell Comarcal del Baix Empordà i la Fundació La Vinya.



“Totes les **actuacions dels voluntaris** s’han pogut portar a terme gràcies a la **col·laboració amb entitats** amb les quals la Fundació ha renovat el seu compromís per mitjà dels convenis respectius”

Acció social des de l'educació i la cultura

Beques i programes d'ajut social

La Fundació té entre els seus objectius la integració i la inclusió de les persones en risc d'exclusió social en els seus programes. En aquest context, una part important de la seva oferta d'activitats està becada o és gratuïta. D'aquesta manera, els equipaments culturals corporatius procuren que els seus recursos educatius sobre ciència, tecnologia i energia, sostenibilitat i ús responsable d'energia, història i patrimoni industrial siguin accessibles a tota la societat. Durant el 2018, més de 1.000 persones s'han beneficiat de les beques ofertes.

En el seu programa d'acció social, la Fundació duu a terme activitats que promouen la formació i la sensibilització d'usuaris amb capacitats especials o institucions del tercer sector. Entre les propostes, destaquen els tallers en centres de teràpia ocupacional, la formació impartida en centres penitenciaris que treballen en la reinserció mitjançant l'ús responsable de l'energia o la col·laboració amb organitzacions no governamentals i entitats que promouen l'accessibilitat a col·lectius amb diferents discapacitats, com ara la Fundació Nexe, l'Associació Aprenem, Junts per l'Autisme i Special Olympics Catalunya.

Del 9 al 17 de juliol, en col·laboració amb la Fundació Secretariado Gitano, Càritas i Creu Roja, la Fundació va oferir activitats sobre eficiència energètica adreçades a infants i joves en situació de vulnerabilitat, d'edats compreses entre els 3 i els 14 anys. Els tallers que s'han fet han mostrat, d'una manera lúdica i didàctica, diferents iniciatives per a l'ús responsable de l'energia.

Per la seva banda, les activitats d'acció social del Museu d'Art Contemporani (MAC) de la Corunya busquen aprofitar el potencial integrador de les diferents manifestacions artístiques perquè esdevinguin instruments al servei de la promoció de la salut i del lleure inclusiu. També pretenen millorar els nivells de participació i ajust social dels destinataris, persones amb diversitat funcional: discapacitat intel·lectual o sensorial, persones afectades per trastorn de l'espectre autista, persones amb deteriorament cognitiu, persones afectades per una malaltia mental crònica i persones en situació d'exclusió social. S'han dut a terme programes de participació social per mitjà de l'art contemporani.



Premi per al Pla de vulnerabilitat energètica com una de les 100 millors idees empresarials

El nostre Pla de vulnerabilitat energètica ha estat premiat com una de les 100 millors idees empresarials de 2017 per la publicació *Actualidad Económica*.

Aquesta publicació ha seleccionat un centenar d'idees amb serveis i productes de salut, alimentació, formació, apps, finances, estil de vida, publicitat, sostenibilitat, responsabilitat social corporativa, tecnologia, viatges i lleure, indústria, pimes i transformació digital.

En concret, el Pla de vulnerabilitat energètica de Naturgy ha estat premiat en la categoria de responsabilitat social corporativa. Ester Sevilla, responsable de Projectes Socials i Internacionals, va ser l'encarregada de recollir

el guardó. Aquest projecte va ser impulsat per la nostra companyia Mitjançant la Unitat d'Atenció a la Vulnerabilitat, amb l'objectiu de fer un seguiment de tots els casos de clients que es poden trobar en una situació vulnerable.

A més d'aquesta unitat, també es va posar en marxa el Grup de Gestió de Col·lectius Especials. Amb tot, des de l'any passat, la nostra companyia disposa d'un equip d'aproximadament 60 persones dedicades a l'atenció a ciutadans vulnerables. D'altra banda, per mitjà de la Fundació Naturgy, la companyia ha creat una línia social per donar trajectòria a aquest projecte. Així, s'han fomentat convenis amb Creu Roja i Càritas perquè puguin desenvolupar iniciatives d'eficiència energètica i seguretat a les llars d'aquest col·lectiu.

També s'ha posat en marxa l'Escola d'Energia Social, que permet formar en temes energètics tots els agents implicats, així com un programa de voluntariat corporatiu energètic en col·laboració amb diverses entitats.

Una altra de les accions que s'han impulsat ha estat un projecte de rehabilitació exprés d'habitatges, que



permet fer millores de baix cost a l'interior d'aquestes. Finalment, la Fundació Naturgy disposa d'una línia de telèfon gratuïta per a entitats del tercer sector que desenvolupin accions contra la pobresa energètica.

“Aquest projecte va ser impulsat per la nostra companyia amb la **Unitat d'Atenció a la Vulnerabilitat**”



Internacional

Amèrica Llatina. Argentina

Les activitats que s'han dut a terme a l'Argentina han pres un caire diferent aquest any i s'han acostat a un dels eixos troncats de la Fundació com és l'energia, el medi ambient i l'eficiència energètica i la sostenibilitat. D'aquesta manera, s'han posat en marxa dues noves iniciatives anomenades **Formar energies** i **Associar energies**.

Programa Formar energies

Durant el mes de juny, la Fundació Naturgy va signar un acord de col·laboració amb l'Institut Argentí del Petroli i del Gas (IAPG) per capacitar docents, estudiants i referents mediambientals en matèria d'energia i medi ambient.

El cicle de seminaris es va llançar el 5 de juny, Dia Mundial del Medi Ambient, i des del principi s'han celebrat 30 trobades en els diferents municipis corresponents a la zona de distribució on Naturgy dona servei de gas natural per xarxes.

Des de la Fundació Naturgy es vol donar una cobertura geogràfica completa posant el focus sobretot en aquelles localitats més allunyades on l'oferta de formacions sobre energia i medi ambient és menor.

Cal destacar la formació que s'ha fet a la presó de Campana, amb reclusos que assisteixen voluntàriament a les escoles de nivell mitjà corresponents a les unitats penitenciàries número 21 i número 41 que funcionen dins del complex. Les trobades van esdevenir experiències veritablement enriquidores on els assistents no tan sols van demostrar un gran interès pel tema de l'energia, sinó que, a més a més, van participar activament durant el transcurs de la formació.

El 2018 es van celebrar 30 jornades en 13 municipis, a les quals van assistir 7.121 persones.

Programa Associar energies

Aquest programa neix com a producte de l'aliança entre la Fundació Naturgy i tres associacions per a la defensa dels drets dels consumidors i els usuaris argentins: CEC (Centro de Educación al Consumidor), ADECUA (Asociación de Defensa de los Consumidores y Usuarios de la Argentina) i UCA (Unión de Consumidores Argentinos). Per mitjà d'aquesta xarxa d'aliats es pretén aprofitar oportunitats de contacte i trobada amb els veïns dels municipis de distribució per informar-los sobre consum eficient i responsable de l'energia.

Així mateix, s'ha creat una segona línia d'acció complementària a l'anterior sota el guiatge de l'Associació Civil Eco House, per mitjà de la qual s'ha participat en esdeveniments i activitats locals amb estacions de jocs que tenen com a finalitat conscienciar de manera dinàmica i entretinguda el públic sobre la importància d'implementar hàbits conscients i respectuosos envers les diverses fonts d'energia.

D'aquesta manera, la Fundació Naturgy intenta acostar-se a la gent d'una manera amable i aconseguir que interioritzin pràctiques i conceptes vinculats a una manera d'actuar sostenible.

Del 22 al 25 d'octubre, la Fundació Naturgy va participar a INNOVA, la fira de Ciència i Tecnologia més important de tota l'Argentina, dirigida a docents i alumnes dels nivells primari i secundari. Durant quatre dies van tenir lloc a l'estand de la Fundació jocs i informació permanent dins de l'espai reservat per a la Direcció d'Escoles Verdes, dependent del Ministeri

d'Educació de la Ciutat Autònoma de Buenos Aires. Fins al moment, «Associar energia» ha participat en més de 15 esdeveniments, que han cobert 11 localitats i han conscienciat 23.581 persones.

Finalment, cal esmentar el Programa d'emprenedors socials, que desenvolupa la Fundació des de fa ja set anys. Per mitjà d'aquesta línia d'acció es busca que els col·laboradors donin suport al desenvolupament de projectes comunitaris com el d'Ús Eficient de l'Energia, Cura del Medi Ambient i Promoció social. La convocatòria 2018 ha superat en més del doble la quantitat de propostes d'anys anteriors i ha aconseguit un total de 46 projectes entre les dues categories. La Fundació Naturgy va donar suport a la categoria d'energia i medi ambient.

El dimarts 26 de juny es va dur a terme l'acte de lliurament de diplomes del Programa d'emprenedors socials 2018. A l'acte es van anunciar els projectes guanyadors i es van distingir els col·laboradors que hi van participar. El treball d'anàlisi i avaluació que va fer el jurat va donar com a guanyadores 20 organitzacions que desenvolupen projectes relacionats amb la Cura de l'Energia i el Medi Ambient i amb la Promoció Social.



“La **Fundació Naturgy** intenta acostar-se a la gent d'una manera amable i aconseguir que interioritzin pràctiques i conceptes vinculats a una manera d'actuar sostenible”

Amèrica Llatina. Brasil

Al llarg de 2018, la Fundació ha continuat donant suport al programa anomenat A tot gas.

L'1 d'octubre passat, el Servei Nacional d'Aprenentatge Industrial (SENAI), amb el suport de la Fundació Naturgy i la companyia CEG, va organitzar tres cursos, totalment gratuïts, que van versar sobre:

- > Agent comercial de gas canalitzat.
- > Instal·lador de manteniment de canonades de gas combustible en edificis.
- > Tècniques d'inspecció en gas per a revisió en edificacions.

Tot l'alumnat, en una franja d'edat que oscil·la entre els 21 i els 53 anys, són persones en risc d'exclusió social i tenen en comú la voluntat d'especialitzar-se per poder entrar al mercat laboral al més aviat possible. Per això, es facilita l'accés a les empreses associades un cop finalitzat el curs.



Premi en filantropia:

El Grupo Mundo Ejecutivo va premiar les empreses més destacades del món en diferents àmbits, que van des de la responsabilitat social fins a les iniciatives o la diversitat. Els guardons es van lliurar en el marc de la quarta cimera de *Las 1.000 empresas más importantes de México*. La Fundació Naturgy va ser premiada per la seva tasca en filantropia. El premi el va rebre Mauro Juárez, director de Comunicació i Relacions Institucionals del país..

Àfrica. Marroc

Rehabilitació energètica d'escoles

Des del convenciment de la importància de fer compatibles el progrés i el desenvolupament econòmic de la societat en l'ús eficient de l'energia neix una nova iniciativa al Marroc, amb la finalitat de millorar les condicions energètiques de dues escoles del país en situació precària.

Es tracta dels centres educatius Doughmaniya (frontera d'Algèria) i Ali M'DNA (Tànger). Per dur a terme aquestes accions, la Fundació Naturgy ha signat un conveni de col·laboració amb l'Acadèmia Regional de l'Educació i de la Formació Regió Oriental (representada per la Direcció Provincial del Ministeri de l'Educació Nacional, de la Formació Professional, de l'Ensenyament Superior i de la Recerca Científica de Jerada) i Metragaz.

El programa de rehabilitació a l'escola de Doughmaniya ha consistit en la instal·lació d'un sistema de calefacció mural elèctrica a les sales de classe; la instal·lació d'un sistema d'aigua calenta (solar i elèctrica); la reparació i la millora de sanitaris amb instal·lació de dutxes; la creació d'una biblioteca, i l'adequació i la millora de la zona d'esbarjo inclosa la plantació d'arbres.

Per la seva banda, a l'escola d'Ali M'DNA, a Tànger, s'ha construït un accés a l'escola i una zona d'esbarjo, s'han actualitzat els banys, s'ha instal·lat un pou d'aigua que s'ha connectat amb els locals de l'escola, s'han pintat instal·lacions i s'han transformat les portes i les finestres malmeses.

Llar Infantil Padre Lerchundi

La Fundació Naturgy ha prorrogat aquest 2018 el conveni de col·laboració amb la Llar Infantil Padre Lerchundi. Aquesta continuïtat ajuda a fomentar el suport escolar, la intervenció sociofamiliar, el suport medicosanitari, l'ajuda nutricional i la instauració de bones pràctiques d'higiene personal en menors vulnerables. Aquesta entitat va néixer el 1995, quan des de l'Església de Tànger es va detectar el problema de nombrosos nens i nenes sense llar, no escolaritzats i indocumentats. Al Marroc, els infants sense documentació no poden accedir al sistema educatiu estatal ni als seus centres assistencials. En aquest context, la llar infantil va començar la seva activitat com a internat i va evolucionar com a centre de dia per a nens i nenes de 6 a 16 anys, escolaritzats en centres educatius marroquins.

Àfrica. Sud-àfrica

En el marc del conveni de col·laboració subscrit amb la Fundació Adopt-a-School, la Fundació Naturgy ha donat suport a l'escola Qedela Secondary School, un centre d'ensenyament secundari situat a Piet Relief, una localitat del districte sud-africà de Mpumalanga d'escassos recursos, amb l'objectiu d'afavorir l'ensenyament i l'aprenentatge.



“La llar infantil
va començar la
seva activitat com
a internat i va
evolucionar com a
centre de dia **per**
a nens i nenes
de 6 a 16 anys,
escolaritzats en
centres educatius
marroquins”

05

Energia, tecnologia i **medi ambient**

Convençuda de la importància que tenen les noves tecnologies per a la societat i el desenvolupament sostenible, la Fundació Naturgy ha apostat aquest 2018 per dues noves iniciatives.





Energia, tecnologia i medi ambient

Les dues noves iniciatives que la Fundació ha llançat el 2018 són:

- **Fòrums tecnològics**, un espai de debat que neix amb l'objectiu de reunir experts del sector i resoldre inquietuds comunes amb les noves tecnologies.
- **Gas natural vehicular** en la formació professional, una iniciativa que té com a objectiu incrementar el coneixement d'aquest combustible clau per a una mobilitat intel·ligent

També, i donant continuïtat a l'activitat dels anys precedents, la Fundació ha fet difusió i sensibilització de temes d'actualitat relacionats amb la sostenibilitat, l'energia i el medi ambient. Per aquesta raó, s'han organitzat quinze seminaris a Espanya i uns altres tres a Amèrica Llatina. Aquestes jornades, adreçades a professionals de l'empresa privada i de la pública, així com a acadèmics i estudiants de grau superior, han girat al voltant de qüestions d'actualitat sempre vinculades a l'energia i el medi ambient.

Aquest 2018 s'ha fet èmfasi especialment en la qualitat de l'aire i els episodis d'alta contaminació. Se n'han tractat les causes, els efectes sobre la salut i algunes polítiques i accions implementades en diverses ciutats. En concret, s'han debatut els temes següents:

- *Etiquetatge ambiental de vehicles i gestió de la contaminació urbana, a Barcelona;*
- *Energia i qualitat de l'aire: diagnòstic i respostes, a Guadalajara;*
- *Energia i medi ambient al mar, a Santander;*
- *El gas renovable: reptes i oportunitats, a Logronyo;*
- *Smart ports: gestió energètica als ports andalusos, a Màlaga;*



- El gas natural al transport: avantatges ambientals i econòmics, a Valladolid.
- La competitivitat i la sostenibilitat del gas natural vehicular: l'experiència i nous projectes de SEAT, TMB i SMET, a Barcelona.

Així mateix, per segon any consecutiu, s'ha impartit un seminari a València i a Santiago de Compostel·la amb el títol *La industria 4.0 y la digitalización de la energía*. Cal destacar que, com a fruit de la transició energètica actual, s'han tornat a fer diverses jornades sobre les dimensions econòmiques del nou model energètic i el nou consumidor d'energia, en aquesta ocasió a Barcelona, Saragossa i Pamplona.

Temes recurrents, com ara el de l'eficiència energètica, sempre d'interès per la importància que té en la millora del confort i la reducció de costos, han tingut també el seu espai al llarg de l'any. En concret, a Múrcia es va tractar aquesta qüestió centrada en el sector hotel·ler i les activitats turístiques.

A Madrid s'ha organitzat un seminari juntament amb la Universitat de Barcelona en el qual s'han escoltat reflexions sobre el repte de la pobresa energètica. En el seminari se n'han analitzat les causes i s'han presentat propostes de millora.

I, un any més, als cursos d'estiu «Els Julols» de la Universitat de Barcelona, s'ha debatut, amb el títol «El nou consumidor d'energia», com les noves tecnologies han transformat el sector energètic i han

Energia, tecnologia i medi ambient en xifres

15

Seminaris
d'energia
i medi ambient

2

Presentacions
del llibre
"Calidad del aire.
Un reto mundial"

2

Fòrums Tecnològics
sobre el
Gas Renovable

1.667

Professionals que
han assistit al total
d'activitats

multiplicat les possibilitats per al consumidor, tant empresarial com domèstic.

D'altra banda, a escala internacional, s'han organitzat seminaris sobre la qualitat de l'aire, el gas natural vehicular i la transició energètica a Panamà, el Brasil i Xile.

Per aprofundir en certs temes, la Fundació ha editat aquest 2018 **tres nous articles** d'opinió escrits per experts energètics.

El primer dels articles es titula El gas renovable i ha estat redactat pel doctor Xavier Flotats, catedràtic de la Universitat Politècnica de Catalunya. En el seu text es posa de manifest el potencial del gas renovable i la seva situació a Espanya.

Per la seva banda, els professors i investigadors Joan Rieradevall i Xavier Gabarrell, de Sostenipra (Grup de Sostenibilitat i Prevenció Ambiental), han preparat un article que porta per títol Diseñando ecociudades, en el qual es relaciona la transformació que pateixen les ciutats en el seu camí cap a un nou model més sostenible.

El tercer i últim article publicat aquest 2018 ha abordat el concepte de la mobilitat sostenible i el gas natural. Títulat Role of g-mobility in today's complex transport system («Paper de la g-mobility en el complex sistema de transport actual»), ha estat escrit per The Natural & bio Gas Vehicle Association (NGVA Europe).

Tots aquests textos estan disponibles al web de la Fundació.

Cal destacar l'edició del llibre **La calidad del aire en las ciudades. Un reto mundial**, resultat de l'encàrrec de la Fundació Naturgy al doctor Xavier Querol, expert de l'Institut de Diagnòstic Ambiental i Estudis de l'Aigua IDAEA-CSIC. Querol ha coordinat l'elaboració

d'un text en el qual han participat 18 experts del sector. El llibre analitza detalladament set experiències de set ciutats a escala mundial. La publicació va anar acompanyada de dues activitats didàctiques de difusió sobre la qualitat de l'aire.

A finals de 2018, la Fundació va presentar una nova edició de l'Índex d'eficiència energètica a les llars, un estudi que es fa des de 2004 i que permet detectar els comportaments i els hàbits energètics dels ciutadans a casa seva. L'informe posa a disposició dels usuaris i les administracions una eina per fomentar hàbits eficients i l'estalvi energètic. L'índex, elaborat amb les respostes de 3.600 entrevistes a llars de tot Espanya, ha posat de manifest que, malgrat que es detecta una millora en el comportament eficient de les llars, encara hi ha recorregut per continuar millorant. L'estudi ha constatat que es pot arribar a reduir una quarta part la factura energètica amb millores en els hàbits i els equipaments a les llars.

Les xifres de l'índex d'eficiència energètica posen de manifest que les llars espanyoles tenen un potencial d'estalvi del 27,4% de l'energia que consumeixen, que es podria assolir millorant els hàbits energètics i l'equipament de les llars.

El potencial d'estalvi equival a:

49.141 GWh, equivalent al 18% de la demanda elèctrica d'Espanya el 2017.

14,7 milions de tones de CO₂, les mateixes emissions que fan a l'any 4,8 milions de turismes, el 21% del parc existent a Espanya.

4.352 milions d'euros, el 0,4% del PIB nacional el 2017.

Seminaris

Les dimensions econòmiques del nou model energètic

Barcelona
23 de gener de 2018

Sessió inaugural presidida per:
Joan Ràfols, president de la seu de Barcelona i president de la Comissió d'Economia i Sostenibilitat del Col·legi d'Economistes de Catalunya.

A la jornada es van abordar diferents qüestions clau en l'evolució del sector elèctric i el seu escenari actual, com ara la irrupció de les renovables, la situació reguladora en els diversos mercats i la digitalització. En la sessió hi va participar Mariano Marzo, catedràtic de Recursos Energètics de la Universitat de Barcelona (UB) i col·legiat d'honor del Col·legi d'Economistes de Catalunya, i Juan Antonio López Abadía, responsable d'Optimització Energètica de DAMM.

Energia, medi ambient i indústria 4.0

València
6 de febrer de 2018

Sessió inaugural presidida per:
Julia Company, directora general de l'Institut Valencià de Competitivitat Empresarial (IVACE) de la Generalitat Valenciana.

Durant la jornada, a la qual van assistir més d'un centenar de professionals, es van exposar diversos casos pràctics d'aplicació de la indústria 4.0 en el sector energètic, del metall i del ceràmic, com també l'estratègia de l'Agenda Indústria 4.0 de la Comunitat Valenciana. A més a més, els assistents van poder interactuar amb un robot humanoide i provar dispositius d'última tecnologia, com unes ulleres de realitat virtual i un dron.





El gas natural vehicular: avantatges ambientals i econòmics

Valladolid
6 de març del 2018



Sessió inaugural presidida per:
Juan Carlos Suárez-Quíñones, conseller de Foment i Medi Ambient de la Junta de Castella i Lleó.

Diversos experts van parlar en el seminari sobre models energètics eficients en el transport per millorar la qualitat de l'aire de les ciutats. No en va, la contaminació atmosfèrica és un dels problemes més importants en molts centres urbans. La Comissió Europea ha avisat de manera recurrent Espanya perquè compleixi els límits establerts, principalment a les urbs més grans. Les dades, com es va poder veure a la jornada, són incontestables: el trànsit rodat és el causant d'entre un 40 i un 65% de la contaminació atmosfèrica: Hi ha diverses iniciatives per combatre aquest problema, com ara les restriccions de trànsit i el redisseny de la circulació a les ciutats, però la transició a l'ús de combustibles més sostenibles es planteja com una de les solucions. El gas natural (comprimit o líquid) apareix com un combustible alternatiu i més sostenible que els derivats del petroli (com la gasolina i el gasoil) i que pot contribuir a millorar la qualitat de l'aire.



L'eficiència energètica en hotels i activitats turístiques

Múrcia
20 de març del 2018



Sessió inaugural presidida per:
Esther Marín Gómez, directora general d'Energia i Activitat Industrial i Minera de la Regió de Múrcia.

En el transcurs de la jornada es va analitzar la situació del sector turístic de la Regió de Múrcia i les principals mesures d'eficiència energètica que es poden implantar en aquest sector, generador de riquesa a la regió i a tot Espanya. Es van exposar diversos casos pràctics d'establiments hotelers que han implantat en els seus sistemes de gestió mesures d'eficiència energètica.



Seminaris

Energia, medi ambient i indústria 4.0

Santiago de Compostel·la
10 d'abril del 2018

Sessió inaugural presidida per:
Francisco José Conde, conseller d'Economia, Ocupació i Indústria de la Xunta de Galícia.

En el seminari es van analitzar diversos casos pràctics d'aplicació de la indústria 4.0 en el sector energètic, de l'alimentació i tecnològic. També es va analitzar l'estratègia de la Xunta de Galícia davant el nou paradigma de la quarta revolució industrial. Factors com ara l'anàlisi massiva de grans bases de dades, la inclusió de la robòtica col·laborativa en els processos i la realitat virtual van ser alguns dels elements que es van destacar en el seminari i que tindran un paper important en el futur. A més a més, els assistents van interactuar amb el robot humanoide PEPE i van provar unes ulleres de realitat virtual, entre altres activitats.

Smart ports. Gestió energètica als ports andalusos

Màlaga
14 de maig del 2018

Sessió inaugural presidida per:
Paulino Plata, president de l'Autoritat Portuària de Màlaga, i Javier Carnero, conseller d'Ocupació, Empresa i Comerç de la Junta d'Andalusia.

Sessió de cloenda presidida per:
Aquilino Alonso, director gerent de l'Agència Andalusia de l'Energia de la Junta d'Andalusia.

Durant la sessió, diversos experts van analitzar les solucions energètiques sostenibles que haurien d'aportar els ports intel·ligents per contribuir a la millora de la qualitat de l'aire. Entre aquestes mesures, van analitzar l'autosuficiència energètica dels ports gràcies a l'ús del gas natural i les energies renovables. Representants de diferents ports espanyols van presentar l'enfocament smart que cada un dels ports està duent a terme. Amb motiu de la celebració d'aquest seminari, la Fundació Naturgy i l'Autoritat Portuària de Màlaga van inaugurar una exposició temporal al Port de Màlaga per contribuir al desenvolupament educatiu, ambiental i cultural de la societat i per mostrar que l'energia i el seu ús responsable són factors indispensables en la gestió dels ports marítims intel·ligents.





Dimensions econòmiques del nou model energètic a Espanya

Pamplona
12 de juny de 2018



Sessió inaugural presidida per:
Miguel Iriberry, degà del Col·legi d'Enginyers Industrials de Navarra, i Manu Ayerdi, vicepresident i conseller de Desenvolupament Econòmic del Govern de Navarra

El seminari va abordar el nou model energètic a Espanya, que comporta transformacions importants en el terreny econòmic i empresarial. El sector de l'energia s'obre a noves oportunitats i a nous agents en totes les fases del cicle. Està en marxa una transformació profunda dels mercats, de les empreses i del paper d'usuaris i consumidors i, en aquest sentit, el seminari va tractar aquests tres vectors de canvi del model energètic.

Curs d'estiu «Els Juliols»: El nou consumidor d'energia.

Barcelona
del 9 al 13 de juliol de 2018



Sessió inaugural presidida per:
Mariano Marzo, catedràtic de Recursos Energètics de la Universitat de Barcelona, i Joan Elias Garcia, rector de la Universitat de Barcelona.

El nou consumidor energètic exigeix més transparència en l'activitat de tot el cicle de l'energia, preus raonables, més connectivitat i garanties sobre l'impacte de l'activitat en la salut humana i el medi ambient. Durant cinc dies, dotze experts de diversos camps de la tecnologia, l'economia, la societat, la ciència i la comunicació van aprofundir en el perfil del nou consumidor i les seves inquietuds dins el model energètic actual. La pobresa energètica, la importància de la digitalització i la connectivitat van ser alguns dels temes que es van tractar.



Seminaris

El nou consumidor d'energia

Saragossa
27 de setembre de 2018

Sessió inaugural presidida per:
Marta Gastón, consellera d'Economia, Indústria i Ocupació del Govern d'Aragó.

Sessió de cloenda presidida per:
Alfonso Gómez, director general d'Energia i Mines de la Conselleria d'Economia, Indústria i Ocupació del Govern d'Aragó.

Una desena d'experts de diversos camps dels àmbits universitari, empresarial i institucional van compartir a Saragossa les seves perspectives sobre l'evolució del consum d'energia, la minimització dels seus impactes i els reptes de la transició energètica, entre altres assumptes. El sector energètic ha estat dominat pels grans actors de generació i distribució d'energia, així com pels organismes reguladors de l'Administració pública. Ara, gràcies a les noves tecnologies, el consumidor, empresarial o domèstic, augmenta les seves opcions reals en aquest àmbit i el seu paper esdevé més actiu.



El gas renovable: reptes i oportunitats

Logronyo
2 d'octubre de 2018

Sessió inaugural presidida per:
Leonor González, consellera de Desenvolupament Econòmic i Innovació del Govern de La Rioja.

El gas renovable té un gran potencial i s'utilitza com a primera matèria per a la indústria i la generació d'electricitat i calor i com a carburant per a l'automoció. No obstant això, també hi ha algunes dificultats que n'impedeixen la implantació.

Durant el seminari es va exposar la situació del gas renovable a Espanya i en altres països d'Europa, i representants de la Universitat Politècnica de Catalunya, l'Associació Espanyola de Biogàs, Gaz Naturel GRDF, el Parc Tecnològic de Valdemingómez i l'Institut de Recerca en Energia de Catalunya van aportar exemples de casos pràctics d'èxit.





Etiquetatge ambiental de vehicles i gestió de la contaminació urbana

Barcelona
10 d'octubre de 2018



Sessió inaugural presidida per:
Xavier Pérez, director general del RACC, i Mercè Rius, directora general de Qualitat Ambiental i Canvi Climàtic de la Generalitat de Catalunya.

Sessió de cloenda presidida per:
Marta Subirà, secretària de Medi Ambient i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya

Diversos experts van mostrar durant la jornada les claus per dissenyar la mobilitat urbana del futur tenint en compte mesures per reduir la contaminació urbana i millorar la qualitat de l'aire de les ciutats. També es va presentar l'exposició itinerant La qualitat de l'aire a les ciutats. Un repte mundial, que neix a partir de la publicació amb el mateix nom, coordinada per Xavier Querol, professor de recerca del CSIC. La mostra posa en relleu de manera educativa i entenedora els efectes d'una mala qualitat de l'aire.

Energia i medi ambient al mar

Santander
16 d'octubre de 2018



Sessió inaugural presidida per:
Francisco Martín, conseller d'Innovació, Indústria, Turisme i Comerç del Govern de Cantàbria.

Sessió de cloenda presidida per:
Raúl Pelayo, director general d'Indústria, Comerç i Consum del Govern de Cantàbria.

A la primera part del seminari es va presentar l'estat actual de la tecnologia i la viabilitat econòmica de tres tipus de generació d'energia: l'energia eòlica off shore a alta mar, la generació elèctrica a partir de l'onatge i, finalment, la producció de biocombustibles a partir d'algues marines. A la segona part es va abordar la gestió energètica i ambiental de dos àmbits d'impacte notable: l'activitat portuària (a partir de l'experiència del Port de Vigo) i les activitats marítimes (l'ús del gas natural líquid com a combustible marí).



Seminaris

Energia i qualitat de l'aire: diagnòstic i respostes

Guadalajara

7 de novembre de 2018

Sessió inaugural presidida per:

José Luis Cabezas, director general d'Indústria, Energia i Ocupació de la Conselleria d'Economia, Empreses i Ocupació de la Junta de Castilla-la Manxa.

Sessió de cloenda presidida per:

Agapito Portillo, viceconseller de Medi Ambient de la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Desenvolupament Rural de la Junta de Castilla-la Manxa.

El seminari va analitzar la situació de la contaminació local i els seus efectes sobre la salut, tant a Espanya com a Castilla-la Manxa. També es van destacar les accions de millora implantades a la ciutat de Madrid. Segons l'Organització Mundial de la Salut, el 92% de la població mundial viu en llocs on no es respecten les directrius sobre la qualitat de l'aire, tant en ciutats com en zones rurals. La contaminació de l'aire representa un risc mediambiental important per a la salut. És un tema tan important com el canvi climàtic i amb efectes adversos més immediats. La solució a aquesta problemàtica, segons van coincidir els experts a la jornada, requereix la col·laboració de tots i actuar sobre les principals causes que l'originen.





La competitivitat i la sostenibilitat del gas natural vehicular: l'experiència i nous projectes de SEAT, TMB i SMET

Barcelona

12 de novembre de 2018

Sessió inaugural presidida per:

Anton Gasol, degà del Col·legi d'Economistes de Catalunya.



Durant la jornada, experts de TMB, SMET i SEAT van presentar la seva experiència amb el gas natural vehicular i van oferir informació detallada de caràcter tècnic i econòmic sobre els últims desenvolupaments tecnològics d'aquesta tecnologia i d'altres tecnologies de mobilitat.



El repte de la pobresa energètica: causes i propostes

Madrid

23 de novembre de 2018

Sessió inaugural presidida per:

José Domínguez Abascal, secretari d'Estat d'Energia del Ministeri de Transició Ecològica, i María Teresa Costa, catedràtica d'Economia de la Universitat de Barcelona i càtedra de Sostenibilitat Energètica (IEB-UB).

Sessió de cloenda presidida per:

Eero Ailio, conseller de Transició Energètica i Governança Local de la Comissió Europea



A la jornada es van analitzar les mesures que s'estan implantant per pal·liar la pobresa energètica tant a Espanya com arreu del món. Experts nacionals i internacionals van concloure que la solució a aquesta situació, que afecta 13 milions de persones a Espanya, ha de passar pel treball conjunt entre administracions, entitats socials i empreses, a fi que s'abordi de manera integral i amb una visió a llarg termini.



Seminaris internacionals

La transició energètica: canvi de model

Ciutat de Panamà
25 d'octubre de 2018

Sessió inaugural presidida per:
Martí Solà Sugrañes, director general de la Fundació Naturgy.

Sessió de cloenda presidida per:
José Luis Lloret, country manager de Panamà, Naturgy

Mobilitat amb gas natural: la solució per a Brasil

Rio de Janeiro
22-23 de novembre de 2018

Sessió inaugural presidida per:

Augusto Salomon, president executiu d'Abegás (que és com el Sedigas del Brasil), i Manuel Calvo, director d'Energia i Medi Ambient de la Fundació Naturgy.

La transició energètica és el procés que en els darrers anys ha transformat el model energètic arreu del món. A Panamà s'està passant d'un model de generació històricament centralitzat a un de més diversificat en el qual les tecnologies tradicionals convergeixen amb les energies renovables i les noves formes de transmissió i distribució. Aquest nou model ha arribat per modificar el «mix elèctric» conegut tradicionalment a Panamà, i està impactant directament en la manera com consumim l'energia i el tipus d'inversió que té lloc en el sector.

Durant el seminari es van presentar les solucions tecnològiques i els beneficis ambientals i econòmics associats a la fiabilitat, la productivitat operacional i la seguretat de l'ús del gas natural vehicular en vehicles pesants i lleugers. Així mateix, també es va fomentar la discussió de polítiques públiques per al sector





Gas natural en el transport, una aportació efectiva a la descontaminació: avantatges ambientals i econòmics

Santiago de Xile
29 de novembre de 2018



Sessió inaugural presidida per:
Gloria Hutt, ministra de Transport; Martí Solà Sugañes, director general de la Fundació Naturgy; Carlos Cortés, director executiu d'AGN, i Matías Concha, president del Comitè del Medi Ambient de la Sociedad de Fomento Fabril (Sofofa), de Xile.

La qualitat de l'aire és una de les preocupacions principals de totes les grans urbs del món. Xile no n'és una excepció. En aquest marc, la Fundació Naturgy i l'Associació de Gas Natural de Xile van organitzar una jornada a Santiago de Xile en la qual es va abordar l'oportunitat de l'ús d'energies netes en el transport.



Tecnologia

Els fòrums tecnològics

Madrid, 4 d'abril i 11 de novembre de 2018

Els fòrums tecnològics són una nova iniciativa sorgida el 2018 que consisteixen a reunir experts tant de l'àmbit públic com privat per debatre, a porta tancada, sobre tecnologies energètiques d'alt potencial però que no arriben al llindar de la plena rendibilitat econòmica. El primer fòrum va girar entorn del gas renovable. Per això, es van organitzar dues trobades, en què van participar un total de **28 professionals de 16 empreses**. També hi va participar el Ministeri per a la Transició Ecològica.

En aquest fòrum es va concloure que el gas renovable pot tenir un paper molt important en la transició energètica, afavorint l'economia circular i la descarbonització. També es va fer èmfasi en la manca d'un marc regulador que impulsi aquesta tecnologia en tres àmbits: en el de la injecció de gas renovable en xarxa, en el de la gestió de purins en el sector ramader i en el de la valorització del digestat en el sector agrícola.



Impuls del gas natural vehicular en la formació professional

El gas natural per a vehicles, o gas natural vehicular, és un combustible eficient i sostenible, atès que conjuga avantatges mediambientals importants i avantatges econòmics. El gas natural vehicular és una alternativa que està permetent millorar la qualitat de l'aire, ja que redueix en més d'un 85% les emissions d'òxids de nitrogen i en més del 95% les partícules en suspensió (els principals contaminants que afecten la salut humana) i, a escala global, fins a un 20% les emissions de CO₂, que és el principal gas amb efecte d'hivernacle. Els motors de gas natural produeixen fins a un 50% menys d'emissió sonora i vibracions que els motors de tipus dièsel i estalvien entre un 25% i un 50% de combustible en comparació amb un vehicle convencional amb carburants com la gasolina i el gasoil.

La Fundació ha iniciat una nova activitat amb l'objectiu d'incrementar el coneixement i facilitar la implantació del gas natural vehicular, contribuint a l'actualització del temari de la formació professional en l'àmbit de l'automoció i formant professionals especialitzats en el sector. La iniciativa ha tingut molt bona acollida en les comunitats on s'ha presentat el 2018. En aquest sentit, s'han signat dos convenis per implantar el projecte a Catalunya i Castella-la Manxa i s'han adaptat, amb temari de gas natural vehicular, dos cicles formatius de la família de transport i manteniment de vehicles.

La Fundació ha estat la promotora del projecte, però rep la col·laboració de diverses empreses en les diferents fases d'implantació. En aquest sentit, Seat, Transports Metropolitans de Barcelona (TMB) i Scania

col·laboren en la part de la formació pràctica, i vuit empreses més oferiran 34 places per a alumnes en pràctiques.

Els resultats de l'activitat han estat 27 professors formats de 10 centres diferents de les dues comunitats, i **l'inici de la formació durant el curs 2018-2019 de 143 alumnes** en tres centres.



Publicacions

Presentació de llibre

Barcelona, 6 de juny de 2018

Madrid, 26 de juny de 2018

“La calidad del aire en las ciudades. Un reto mundial”

Coordinador: Xavier Querol

El llibre analitza els efectes de la qualitat de l'aire a les ciutats, un problema tan important com el canvi climàtic i amb efectes adversos més immediats per a la salut.

A la primera part del llibre es descriu el problema i es detallen les principals fonts de contaminació. A la segona part, es presenta l'experiència de diferents ciutats del món: Madrid, Barcelona, Berlín, Mèxic, Santiago de Xile, Bogotà i la regió de Llombardia, a Itàlia. Al llibre hi participen **18 experts destacats d'arreu del món.**





“El llibre analitza els efectes de la **qualitat de l'aire a les ciutats**, un problema tan important com el canvi climàtic i amb efectes adversos més immediats per a la salut”

Articles d'opinió

El paper de la g-mobility. El complex sistema de transport actual

Associació de Vehicles de Gas Natural i Biogàs (NGVA Europe).

Aquest article, escrit per la NGVA Europe, plataforma d'àmbit sectorial involucrada en la producció i la distribució de vehicles i de gas natural, planteja la necessitat de debatre el paper del gas natural com a combustible per al transport -combinat amb el gas renovable-, com a alternativa als combustibles fòssils tradicionals, tant des del punt de vista de la reducció de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle com des de la perspectiva de la millora de la qualitat de l'aire. No en va, la mobilitat continua representant gairebé una quarta part de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle (GEH) a Europa, amb l'agreujant que, a les àrees urbanes, és responsable d'una elevada pol·lució atmosfèrica.

El biogàs. Actualitat y perspectives d'un gas renovable

Xavier Flotats Ripoll, professor emèrit d'Enginyeria Ambiental del Departament d'Enginyeria Agroalimentària i Biotecnologia de la Universitat Politècnica de Catalunya - UPC BarcelonaTECH.



“La mobilitat
continua
representant
gairebé una
quarta part de
les **emissions de**
gasos amb efecte
d'hivernacle (GEH)
a Europa”

El gas renovable pot tenir un paper molt important en la transició energètica, afavorint l'economia circular i la descarbonització. Però falta un marc regulador que impulsi aquesta tecnologia en tres àmbits: en el de la injecció de gas renovable en les xarxes de gas natural, en el de la gestió de purins en el sector ramader i en el de la valorització del digestat en el sector agrícola.

Dissenyant ecociutats

Dr. Joan Rieradevall i Dr. Xavier Gabarrell, investigadors de Sostenipra, Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals (ICTAUAB), Centre d'Excel·lència Maria de Maeztu, i professors del Departament d'Enginyeria Química, Biològica i Ambiental de la Universitat Autònoma de Barcelona.

L'article presenta els conceptes *d'ecociutat i d'ecodisseny*, eina aquesta última aplicada per transformar les ciutats actuals en un nou model d'urbs més sostenible. El text també descriu experiències d'ecodisseny en l'entorn urbà.

Així mateix, es posa l'accent en el creixement de les metròpolis i l'impacte mundial que generen a causa del consum de recursos i la generació d'emissions, tot això per evidenciar que actuar a les ciutats és l'estratègia clau per afavorir el desenvolupament sostenible del planeta.



“Conceptes
d'**ecociutat** i
d'**ecodisseny**,
eina aquesta
última aplicada per
transformar les
ciutats actuals
en un nou model
d'urbs mes
sostenibles”

06

Educació, divulgació i patrimoni

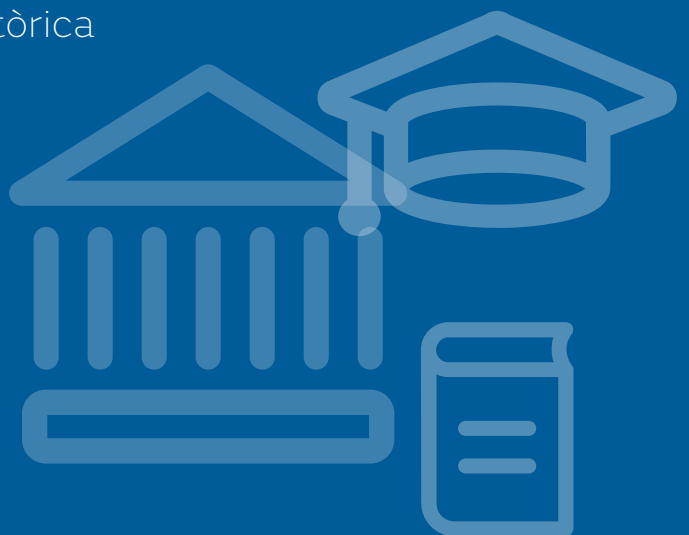
La Fundació Naturgy duu a terme la tasca de sensibilitzar en temes relacionats amb el sector de l'energia i fer-ne difusió entre tots els públics. Per això, s'ha posat en marxa un ambiciós programa d'educació i divulgació, de primer nivell i únic a Espanya, que té la missió de traslladar a la societat els valors de l'eficiència i el consum energètic responsable, les noves fonts d'energia —com el gas renovable—, la qualitat de l'aire, la mobilitat eficient, el coneixement sobre la història de l'energia i la seva projecció futura, com també el foment de vocacions tecnològiques i científiques per a un futur millor per a tothom.





Educació, divulgació i patrimoni en xifres

- + 245.247** Beneficiaris d'activitats
- + 149.440** Usuaris mitjançant activitats itinerants
- + 1.000** Usuaris en activitats becades
- 9,5** sobre **10** en l'índex de satisfacció
- + 4.000** Peces originals a la Col·lecció
- + 71.740** Documents en l'Arxiu Històric
- + 6.100** Documentos a la Biblioteca històrica



Una proposta educativa per apropar l'energia a tots els públics

La Fundació té en curs més de 130 propostes per fomentar els valors de l'eficiència energètica, l'ús responsable de l'energia i l'estalvi per mitjà dels seus programes educatius, perquè les pròximes generacions adquireixin el respecte pel medi ambient i disposin de les eines necessàries per gestionar el nou futur energètic.

Les accions que s'han fet han donat lloc a un creixement de públic d'un 39% respecte al 2017. L'increment també es va traduir en una millora qualitativa de la visita, com reflecteixen les enquestes a usuaris, que han fet que la Fundació reforci el seu programa educatiu desenvolupant recursos didàctics propis a les aules de centres educatius d'arreu del territori mitjançant un educador especialitzat. Les propostes treballen l'eficiència energètica i la sostenibilitat, s'adrecen a alumnes de totes les etapes i tracten de continguts adaptats al currículum escolar. Amb la finalitat de donar suport a la comunitat educativa, la Fundació va oferir formació continuada a professors i mestres d'arreu del territori espanyol.

Projectes educatius inèdits

El 2018 s'ha posat en marxa, per mitjà d'una prova pilot, un programa d'aprenentatge servei (APS) adreçat a alumnes de 3r i 4t d'ESO. Es tracta d'una proposta sobre la gestió energètica que vincula el coneixement acadèmic amb l'activitat pràctica.

Així mateix, també s'ha posat en marxa la primera edició del certamen tecnològic Efigy, que rep el suport de la Fundació Espanyola per a la Ciència i la Tecnologia (FECYT). Aquesta iniciativa, adreçada a alumnes de 3r i 4t curs d'ESO de tot el territori espanyol, té com a objectiu promoure els valors de l'eficiència energètica i fomentar en edats primerenques les vocacions tecnològiques. El certamen repta a contribuir a la millora del planeta.

Ho fa mitjançant l'eficiència energètica i busca motivar i generar consciència i interès per l'energia, reforçant la capacitat de recerca dels joves, despertant la seva curiositat i la seva creativitat i facilitant el treball en equip i les habilitats comunicatives.

En col·laboració amb la Universitat Corporativa de Naturgy, la Fundació va posar en marxa un recurs educatiu adreçat a treballadors del grup anomenat «Maleta viajera». Es tracta d'eines didàctiques per a treballadors que vulguin impartir xerrades sobre energia i transmetre la seva experiència professional a la companyia en els centres educatius de fills i familiars, mitjançant continguts amens i dinàmiques participatives que s'adapten als diferents nivells educatius, des de segon cicle d'infantil fins a educació secundària obligatòria.



Foment de les vocacions STEM (Science, Technology, Engineering and Mathematics)

La Fundació Naturgy desenvolupa projectes i se suma a campanyes que busquen despertar vocacions primerenques en l'àmbit de la tecnologia, l'enginyeria o la ciència.

Entre els programes de foment a les vocacions tecnològiques i científiques en l'àmbit de l'energia, destaca el programa 4t d'ESO i Empresa, de la Comunitat de Madrid, desenvolupat del 17 al 20 d'abril, amb l'objectiu d'apropar el sistema educatiu i el món laboral mitjançant estades educatives en empreses i institucions, per facilitar que l'alumnat estigui més ben preparat per prendre decisions sobre el seu futur acadèmic i professional.

Una altra experiència rellevant en aquest àmbit ha estat la participació en el programa Vida Professional (ProVP) per a alumnes de batxillerat de centres educatius de Barcelona, impulsat per Barcelona Activa, el Consorci d'Educació de Barcelona, la Fundació BCN Formació Professional, FemCat i l'Àrea Metropolitana de Barcelona, amb l'objectiu de ser el principal instrument de suport per a l'orientació acadèmica i professional al servei de l'alumnat i el professorat.

La Fundació ha desenvolupat el seu programa en centres educatius que organitzen jornades tecnològiques i científiques per estimular l'interès per aquestes disciplines entre el seu alumnat. En aquest àmbit, la Fundació ha estat present a les II Jornades STEM, celebrades el 6 d'abril a l'escola Aldovea d'Alcobendas (Madrid) i a les jornades culturals Energía y Movilidad, de l'escola Virgen de la Vega de Fuenlabrada (Madrid), el 4 de maig.

També s'ha celebrat la primera edició del concurs Conoce a un científico, impulsat per la Fundació juntament amb altres fundacions del Consell de Fundacions de la Fundació Espanyola per a la Ciència i la Tecnologia (FECYT). El concurs, adreçat a alumnes de 5è i 6è de primària pertanyents a centres educatius públics, concertats i privats de la Comunitat de Madrid, té per objectiu fomentar les vocacions científiques i tecnològiques i busca apropar el treball dels científics a l'alumnat, emocionar per mitjà d'experiències, conèixer de primera mà les motivacions d'un científic, investigar sobre una temàtica per poder elaborar les millors preguntes, i desenvolupar l'expressió oral i la comunicació.

“**La Fundació** ha desenvolupat el seu programa en centres educatius que **organitzen jornades tecnològiques i científiques** per estimular l'interès per aquestes disciplines al seu alumnat”





“Per mitjà d’experiències itinerants, **la Fundació** va mostrar que l’energia i el seu ús responsable són factors indispensables”

Experiències itinerants

La Corunya

“¿Juegas? ¡Pensamos en Energía!”

Museu Nacional de Ciència i Tecnologia (MUNCYT) de la Corunya, del 28 de novembre de 2017 al 15 de juliol de 2018. Inaugurada per la directora del Museu Nacional de Ciència i Tecnologia, Marián del Egido, i la directora d’Educatió, Divulgació i Patrimoni, Eva Buch.

Pontevedra

“¿Juegas? ¡Pensamos en Energía!”

Museu de la Mineria de Fontao a Vila de Cruces (Pontevedra), del 20 de juliol de 2018 al 24 de març de 2019. Inaugurada pel secretari general de Política Lingüística de la Xunta de Galícia, Valentín García; el cap territorial de la Conselleria d’Economia, Ocupació i Indústria, Ignacio Rial Santomé, i l’alcalde de Vila de Cruces, Jesús Otero. Es tracta d’una exposició comissariada per la Fundació que permet descobrir els secrets del gas i de l’electricitat com a fonts d’energia per mitjà d’espais interactius amb experiments didàctics i divertits.

Xifra d’usuaris de l’experiència: 35.350

Màlaga

“Puertos inteligentes. Energía, eficiencia y sostenibilidad”

Recinte de l’Autoritat Portuària de Màlaga, del 14 de maig al 3 de juny. Inaugurada pel conseller d’Ocupació, Empresa i Comerç de la Junta d’Andalusia, Javier Carnero; el president de l’Autoritat Portuària de Màlaga, Paulino Plata, i el director general de la Fundació, Martí Solà.

Aquesta proposta de la Fundació permet descobrir com l’energia i el seu ús responsable són factors indispensables en la gestió dels ports marítims intel·ligents, els anomenats smart ports. La mostra proposa un recorregut per l’evolució dels ports marítims al llarg de les últimes dècades, que s’ha

caracteritzat per una gran expansió i modernització d'aquests espais destinats al transport. L'exposició s'ha complementat amb un programa educatiu gratuït dissenyat per a alumnes de cicle mitjà i superior de primària i educació secundària obligatòria, impartit per educadors especialitzats.



Barcelona

"La calidad del aire. Un reto actual "

Seu de Naturgy a Barcelona, del 10 al 21 d'octubre. Inaugurada per la directora general de Qualitat Ambiental i Canvi Climàtic de la Generalitat de Catalunya, Mercè Rius; el director general del RACC, Xavier Pérez, i el director general de la Fundació, Martí Solà.



Guadalajara

"La calidad del aire. Un reto actual"

Teatre Buero Vallejo de Guadalajara, del 7 al 22 de novembre. Inaugurada pel director general d'Indústria, Energia i Ocupació de la Conselleria d'Economia, Empreses i Ocupació de la Junta de Castilla-la Manxa, José Luis Cabezas, i el director general de la Fundació, Martí Solà.

L'exposició mostra com el fenomen de la contaminació atmosfèrica és un factor clau que determina la salut de les persones i la qualitat del medi ambient.

Xifra d'usuaris de l'experiència: 820

Gijón

"Energía"

Fira de Ciència i Tecnologia de Gijón, celebrada del 18 al 20 de maig

Madrid

"Energía"

Saló Juvenalia, de Fira de Madrid del 5 al 9 de desembre. La van inaugurar i visitar el viceconseller d'Economia i Competitivitat de la Comunitat de Madrid, Javier Ruiz Santiago; la viceconsellera de Polítiques Socials i Família de la Comunitat de Madrid, Míriam Rabaneda; el director general d'IFEMA, Eduardo López-Puertas, i el director de Desenvolupament de Negoci d'IFEMA, Carlos González.

Per acostar coneixements sobre l'energia a les generacions més joves, la Fundació va oferir als assistents a Juvenalia una proposta didàctica que permet descobrir, d'una manera senzilla i divertida, l'enorme repte que suposa la gestió de l'energia i la importància d'aquesta qüestió per a la nostra agenda futura.

“La proposta de la **Fundació Naturgy** va ser lloada pels seus continguts educatius innovadors i la tecnologia emprada”



Aquesta exposició proposa un recorregut per l'evolució de les indústries del gas i l'electricitat a través dels canvis socials provocats per l'aplicació de les noves tecnologies.

Xifra d'usuaris de l'experiència: 103.500

Fires i esdeveniments destacats

- Festival YoMo Barcelona de GSMA i Mobile World Capital Barcelona, celebrats del 27 de febrer al 2 de març. Inaugurats per John Hoffman, CEO de GSMA; l'alcaldeessa de l'Hospitalet de Llobregat, Núria Marín, i l'alcaldeessa de Barcelona, Ada Colau.
- Espai Ciència del Saló de l'Ensenyament de Fira de Barcelona, del 14 al 18 de març. Arcadi Navarro, secretari general d'Universitats i Recerca de la Generalitat de Catalunya, el va visitar i va elogiar la important tasca divulgativa que la Fundació duu a terme.
- IV Fira de Ciència i Tecnologia de Castellà i Lleó, 5 de maig. Organitzada per la Unitat de Cultura Científica i Innovació (UCC+i) de la Universitat de Burgos.
- Festa de la Ciència de la Universitat de Barcelona, 11 de maig. Inaugurada per Joan Elias, rector de la Universitat de Barcelona.
- Festa de la Ciència al parc de la Ciutadella de Barcelona, 10 de juny.
- XI Special Olympics Catalunya, del 4 al 7 d'octubre.
- Dia Mundial de les Ciutats, 27 d'octubre. Promogut per ONU-Habitat i l'Ajuntament de Barcelona. En l'edició de 2018, va abordar la temàtica de la sostenibilitat i la resiliència urbana.
- Expominer de Fira de Barcelona, del 9 a l'11 de novembre.

Els dies 23 i 24 de novembre la Fundació va participar, juntament amb la Unitat d'Enginyeria i Innovació Tecnològica de Naturgy, en l'esdeveniment **Imperdible_03 de la Fundació Cotec**, que va tenir lloc a la plaça de Colón i al Fernán Gómez Centro Cultural de Madrid i va rebre més de 6.000 persones. En aquest esdeveniment experiencial sobre innovació participatiu, el qual es va centrar en la temàtica de la ciutat, la Fundació va inaugurar **Cleanairs**, un joc inèdit multimèdia que fa servir les tecnologies més actuals i aborda el repte de millorar la qualitat de l'aire del nostre entorn, un fenomen clau per a la salut de les persones i el medi ambient. La proposta de la Fundació Naturgy va ser lloada pels seus continguts educatius innovadors i la tecnologia emprada.

Cleanairs va ser estrenat per l'alcaldeessa de Madrid, **Manuela Carmena**; l'alcalde de Màlaga, **Francisco de la Torre**, i la presidenta de la Fundació Cotec, **Cristina Garmendia**

L'Energytruck, una exposició mòbil

Va recórrer 15.966 km i va visitar més de 70 localitats espanyoles. Des que es va posar en marxa el gener de 2016, l'Energytruck l'han visitat més de 191.632 persones.

La Fundació Naturgy contribueix al desenvolupament educatiu i ambiental de la societat i trasllada, d'una manera molt visual i interactiva, què és l'energia i com podem consumir de manera responsable.

El camió en el qual es presenta l'exposició té un motor dual de gas natural que genera entre un 15 i un 20% menys d'emissions de CO₂ respecte als motors convencionals de gasoil. Mitjançant el sistema dual i un consum de combustibles aproximat de 70% dièsel i 30% gas natural comprimit, el vehicle contribueix a la millora de la qualitat de l'aire, ja que redueix un 39% les emissions de partícules en suspensió (les anomenades PM) i un 30% les emissions de NOx



“La Fundación multiplicó su participación en numerosos eventos relacionados con **la educación de la tecnología** en el ámbito de la energía.”

(òxid de nitrogen) respecte a un vehicle només amb combustible dièsel.

L'espai mòbil acull un ampli equipament tecnològic, format per continguts audiovisuals, interactius i multimèdia, a més de plafons informatius. El projecte inclou l'oferta de tallers i activitats pedagògiques participatives que dirigeixen educadors especialitzats, que divulguen coneixements de ciència i tecnologia.

Intervencions rellevants

L'11 i el 12 de juliol, la Fundació va participar en la taula rodona titulada «Recursos educatius per al professorat», on va presentar el seu programa educatiu com a cas d'èxit, i en les Jornades sobre Energia i Educació a Catalunya, organitzades pel Fòrum Nuclear a l'Espai Endesa.

El 21 i el 22 de setembre, en el marc de les XXXV Jornades Nacionals d'Energia i Educació organitzades pel mateix Fòrum Nuclear a Madrid, els assistents van visitar a Guadalajara el Museu Bolarque com a exemple de recurs educatiu visitable.

L'1 de desembre, en col·laboració amb l'Associació Catalana de Comunicació Científica i l'Obra Social "la Caixa", la Fundació Naturgy va presentar una **jornada en homenatge a Jorge Wagensberg a Cosmocaixa** amb l'objectiu de reconèixer la figura del divulgador científic i museògraf. La Fundació va participar en la jornada mitjançant una xerrada sobre l'educació en l'àmbit de l'energia, juntament amb personalitats reconegudes del camp de la divulgació científica i tècnica a Catalunya. La responsable d'educació, divulgació i patrimoni de la Fundació, Eva Buch, va exposar de quina manera el programa d'educació de la Fundació és un exemple de la importància de l'educació no formal, atès que en les sessions formatives que s'imparteixen es busca despertar l'interès per conèixer més a fons el camp de l'energia.



Arxiu Històric i Biblioteca Històrica

L'Arxiu Històric i la Biblioteca Històrica de la Fundació Naturgy són un dels arxius i biblioteca històrics d'empresa més importants d'Espanya, amb un fons documental especialitzat en la indústria de l'energia, capaç de relatar la història econòmica del país. Originat a partir de documentació de principis del segle XIX, l'Arxiu Històric disposa d'un fons especialitzat, exemple de la sensibilitat de la companyia per preservar la memòria històrica de la indústria. Per la seva banda, la Biblioteca Històrica inclou més de 6.100 registres, en continu creixement.

Els fons estan oberts al públic, sota reserva, i són de consulta imprescindible per a les unitats internes del Grup Naturgy, investigadors, especialistes i experts sobre història econòmica i industrial de l'energia. En aquesta línia, al llarg de l'any, l'Arxiu Històric i la Biblioteca Històrica han atès nombroses peticions documentals i gràfiques, entre les quals destaca el suport a la campanya del 175 aniversari de la companyia.

El 2018 l'Arxiu Històric i la Biblioteca Històrica han executat una operativa de trasllat dels seus fons, que han estat reubicats en un complex que disposa de tots els estàndards de seguretat i conservació. Aquest equipament continuarà oferint els serveis de consulta, amb petició prèvia, per a investigadors, estudiosos i la mateixa companyia.

En l'àmbit de la tasca de preservació i estudi del patrimoni de l'energia, el 29 de gener l'Associació del Museu de la Ciència i de la Tècnica i d'Arqueologia Industrial de Catalunya va presentar el llibre Història de la indústria del gas a Catalunya al Fòrum de Patrimoni Industrial celebrat al Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya. La publicació, editada per la Fundació, fa un recorregut per l'evolució de la indústria del gas a Catalunya des de 1843, amb la creació de la pionera Societat Catalana per a l'Enllumenat per Gas, fins a la desaparició de les últimes fàbriques, a la dècada dels anys noranta del segle XX. La presentació del llibre va anar a càrrec dels autors, Carles Sudrià i Anna Maria Aubanell, la

va moderar el president de la Coordinadora Catalana de Fundacions, Pere-A. Fàbregas, i hi va assistir la vicepresidenta de l'Associació del Museu de la Ciència i la Tècnica i d'Arqueologia Industrial de Catalunya (AMCTAIC), Assumpció Feliu.

Finalment, la Fundació va participar en la II Trobada d'Arxius Corporatius, celebrada a Fira de Barcelona el 26 de gener. Aquesta jornada va reunir els responsables dels fons documentals d'empresa més representatius del país, com són els arxius de Grífols, de Fira de Barcelona, de la Societat General d'Aigües de Barcelona, de la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona, del Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya i de Foment del Treball, entre d'altres.

Les col·leccions de la Fundació Naturgy

La Col·lecció Catalana de Gas va néixer als anys setanta del segle XX. L'any 2004, la Fundació va assumir la gestió i la preservació del patrimoni històric i industrial de l'actual Naturgy com un instrument per dinamitzar, investigar i difondre temes relacionats amb l'energia. Actualment, el fons de la col·lecció conté més de 3.200 peces i s'ha continuat incrementant gràcies a nombroses donacions realitzades majoritàriament per col·laboradors d'empreses del grup i antics treballadors o les seves famílies, que després d'anys de vinculació amb l'empresa conserven elements d'un passat fabril ja desaparegut.

Premi Bonaplata:

La publicació *Història de la indústria del gas a Catalunya*, de la Fundació Naturgy, ha estat guardonada aquest 2018 a la 26a edició dels premis Bonaplata, lliurats per l'Associació del Museu de Ciència i de la Tècnica i d'Arqueologia Industrial de Catalunya (AMCTAIC).

El jurat ha reconegut l'originalitat d'aquest estudi, elaborat pels catedràtics Anna Maria Aubanell i Carles Sudrià. El llibre repassa la trajectòria econòmica i empresarial del sector gasista català, des de la creació de la pionera Societat Catalana per a l'Enllumenat per Gas, el 1843, fins a la desaparició de les últimes fàbriques, als anys noranta.

La segona part de la publicació es dedica a l'estudi de la trajectòria individual de les 32 fàbriques que van arribar a haver-hi fora de Barcelona.

Els premis Bonaplata reconeixen l'interès per recuperar i difondre el patrimoni industrial de Catalunya, amb l'objectiu de sensibilitzar l'opinió pública sobre la seva importància.



“Al llarg de l’any, l’Arxiu Històric i la Biblioteca Històrica han atès nombroses peticions documentals i gràfiques”

Museu Bolarque

Disposa d'un fons format per 800 peces originals que formen una col·lecció que ajuda a comprendre el procés de producció de l'energia mitjançant la força de l'aigua. La col·lecció del Museu Bolarque està formada per generadors, transformadors i alternadors, entre altres objectes, que provenen de diverses centrals hidràuliques espanyoles de l'empresa. L'any 2016, el Museu Bolarque va ser llegat a la Fundació, que va impulsar una reforma museogràfica de l'equipament i va reorganitzar la col·lecció, amb l'objectiu de modernitzar la proposta educativa, imprescindible per entendre la producció

i la transformació de l'energia. La nova proposta a Bolarque no solament ha merescut els elogis dels mitjans de comunicació i dels usuaris, sinó que, a més, ha rebut visites institucionals com la del president de la Junta de Castella-la Manxa, Emiliano García-Page, el 23 d'abril, o les visites de l'alumnat de la Universitat de Texas, del màster en Enginyeria Industrial de l'especialitat elèctrica de la Universitat Politècnica de Madrid i de la Delegació a Guadalajara de la Universitat Nacional d'Educació a Distància (UNED).



“Durant el **2018**, el museu ha crescut un **130% en visitants**, gràcies al nou programa educatiu, a les obres d'adaptació i a l'ampliació de l'horari d'obertura al públic”

Museu del Gas

El 2018, l'equipament ha continuat fomentant els valors de l'eficiència energètica, l'ús responsable de l'energia, l'estalvi i el respecte pel patrimoni industrial per mitjà del seu programa educatiu, amb l'objectiu que les generacions que han de venir adquireixin el respecte pel medi ambient i disposin de les eines necessàries per gestionar el nou futur energètic. Els primers mesos de l'any, els visitants del Museu del Gas van poder gaudir d'activitats culturals, adreçades a visitants de tota mena. Amb l'objectiu de preservar i difondre el patrimoni industrial de l'energia, les activitats van permetre atreure perfils

de públic familiar, jove i adult, i també generar un interès constant per fidelitzar els usuaris. Pel que fa a l'agenda d'activitats dels primers mesos de l'any, cal destacar els tallers per a escolars, les activitats de cap de setmana adreçades a famílies i les colònies d'estiu.



**“27.307
visitants al
Museu del
Gas i el Museu
Bolarque”**

Museu d'Art Contemporani de la Corunya

Activitats del MAC

- Exposicions d'artistes contemporanis significatius o emergents.
- Activitats culturals, educatives i artístiques.
- Cicles de conferències, tallers per a escolars, adults i professionals.
- Seminaris o cursos.
- Cicles de cinema.
- Espectacles de música.
- Beques de formació internacional per gallecs i residents a Galícia.
- Residències internacionals i locals que es desenvolupen al museu.
- Activitat en el camp de l'acció social adreçada a persones amb discapacitat intel·lectual o sensorial.

La Col·lecció d'Art Contemporani Espanyol de Naturgy consta actualment de 675 obres, de les quals 474 es gestionen des del MAC i 201 des del Museu Patio Herreriano (MPH) de Valladolid. Aquesta col·lecció és el resultat de la unió de dues col·leccions d'art gestades per l'empresa a finals dels anys vuitanta. La primera es va fundar el 1987, quan el president

d'Unión Fenosa, Julián Trincado Settler, va reunir un grup d'empresaris amb una clara vocació de mecenatge per crear la Col·lecció Art Contemporani. Des de 2005 està dipositada al Museu Patio Herreriano de Valladolid.

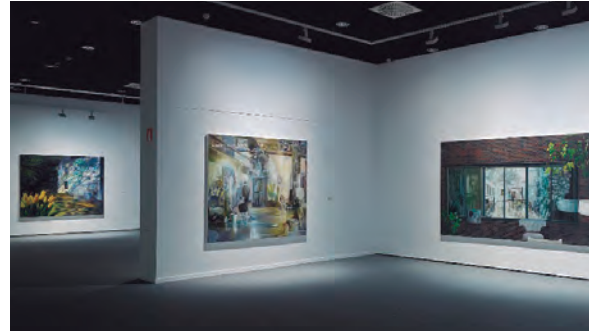
L'origen de la segona col·lecció es remunta a l'any 1989, quan es va celebrar la I Mostra de Pintura i Escultura a la ciutat de la Corunya, una convocatòria biennal d'arts plàstiques per estimular la creació artística i reunir una representativa col·lecció d'obres d'art del panorama artístic gallec i espanyol. Aquesta biennal inclou, a més, el programa de beques de creació artística a l'estranger, una oportunitat per a creadors gallecs de formar-se i produir un projecte fora de les fronteres espanyoles i d'exposar els seus projectes al MAC. Naturgy adquireix una obra de cada un d'ells.

Aquestes dues vies d'adquisició d'obres, juntament amb les compres realitzades a ARCO —la Fundació Naturgy va rebre l'any 2000 el Premi ARC de mecenatge empresarial i col·leccionisme corporatiu—, són les que han permès donar suport a la creació artística i arribar a formar una col·lecció d'art espanyol que recull propostes artístiques dels segles XX i XXI tant de Galícia com d'Espanya.

Exposició permanent:

Amor vacui. Col·lecció d'Art Contemporani Espanyol de Naturgy

Conté 40 obres d'artistes espanyols, realitzades entre els anys 1982 i 2017 i seleccionades entre les més de 700 que integren la col·lecció.



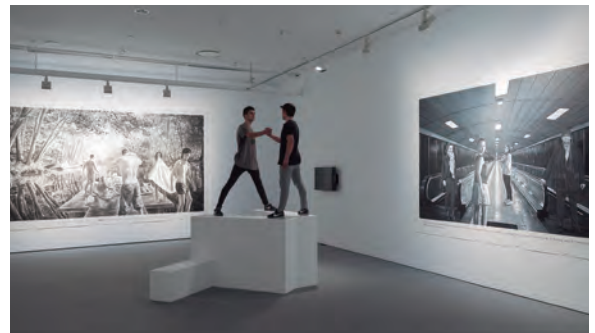
Exposicions temporals:

This Is Not An Exit. Muntean/Rosenblum

De l'1 de març al 16 de setembre de 2018.

Es va presentar com a obra central, al costat de pintures recents, films i una versió revisada de la instal·lació de «The Twilight of Our Heart».

Nombre de visitants: 25.131



¡MÍRAME! Retrats i altres ficcions a la Col·lecció "la Caixa" d'Art Contemporani

Del 10 de maig al 30 de setembre de 2018.
Comissariada per Nimfa Bisbe.

En aquesta exposició es va examinar el retrat, un dels gèneres més antics de l'art.

Nombre de visitants: 12.602



Historietas del tebeo. 1917-1977

Del 18 de juliol al 14 d'octubre de 2018. Comissariada per Antoni Guiral.

Exposició organitzada i produïda pel Museu ABC amb la col·laboració de l'Obra Social "la Caixa". Una revisió de la història dels còmics espanyols apareguts entre el 1917 i el 1977.

Nombre de visitants: 4.462



DRIFT. Miradas cruzadas entre diseño y arte contemporáneo

*Del 4 d'octubre al 30 de desembre de 2018.
Comissariada per David Barro.*

Exposició que parteix de la premissa següent: el disseny ha conquerit definitivament el terreny de l'art contemporani.

Nombre de visitants: 14.290

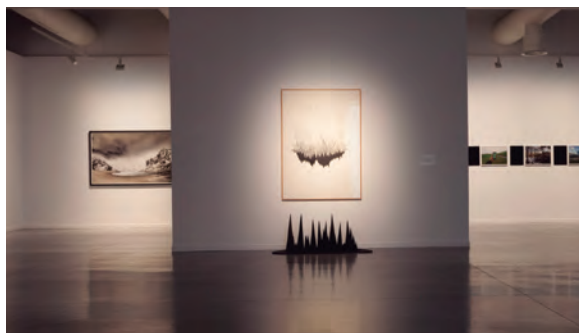


15ª Mostra d'Art Naturgy

Del 25 d'octubre al 30 de desembre de 2018.

La Mostra és una biennial d'art celebrada des de 1989 que reflecteix com els artistes visuals actuals exploren les seves inquietuds i idees per mitjà de les tècniques més diverses.

Nombre de visitants: 11.426



14 en positiu. Programa de residències artístiques 2017-2018

*Del 8 de novembre al 30 de desembre de 2018.
Comissariada per Alberto Carton.*

L'exposició va mostrar el treball de 14 artistes, locals i internacionals, durant les seves estades al MAC.

Nombre de visitants: 8.804



Itineràncies

Simon Norfolk. Genocidi, paisatge, memòria

Del 23 de març al 13 de maig de 2018. Comissariada per Xosé Garrido

Sala del Pabellón de Mixtos de la Ciutadela, Ajuntament de Pamplona.

La mostra va incloure una selecció d'imatges pertanyents a cinc sèries fotogràfiques que formen part d'un projecte més ampli anomenat «Et in Arcadia ego».

Nombre de visitants: 3.141

Simon Norfolk. Genocidi, paisatge, memòria

*Del 30 de juny al 30 de setembre de 2018.
Comissariada per Xosé Garrido.*

Al Museu de Fotografia de Huete, antic convent El Cristo. Fundació Antonio Pérez – Diputació de Conca.

Nombre de visitants: 588

Publicacions

Al llarg de l'any s'han editat cinc nous catàlegs de les noves exposicions:

- > **This is not an exit. Muntean/Rosenblum**
Artistes: Muntean/Rosenblum.
Textos: Enrique Juncosa.
Idioma: bilingüe espanyol i anglès.
- > **¡Mírame! Retrats i altres ficcions a la Col·lecció "la Caixa" d'Art Contemporani**
Artistes: diversos autors.
Idioma: bilingüe espanyol i anglès.

Premi Anuaría d'Or a la millor coberta d'un llibre als premis Anuaría, atorgats per la plataforma Veredictas Internacional.

- > **Drift. Miradas cruzadas entre diseño y arte contemporáneo**
Artistes: diversos autors.
Textos: David Barro.
Idioma: espanyol.

Premi Paraguas 2018 al millor llibre en els III Premis de Comunicació i Màrqueting de Galícia.

- > **15a Mostra d'Art Naturgy**
Artistes: diversos autors.
Textos: David Barro.
Idioma: espanyol.
- > **14 en positiu. Programa de residències artístiques 2017-2018**
Artistes: diversos autors.
Textos: Alberto Carton.
Idioma: espanyol.



“¡MÍRAME!:
retrats i altres
ficcions a la
Col·lecció “la
Caixa” d’Art
Contemporani”

Activitats

El MAC va impulsar també una gran varietat d'activitats per apropar l'art contemporani a la ciutadania. Així, va oferir una àmplia i integradora programació de propostes culturals, centrades a diversificar l'oferta per arribar tant a famílies com a comunitats d'artistes, ciutadans locals o visitants passatgers, estudiants o professionals. Tot això, des de la riquesa de continguts i experiències que diàriament es generen en les diferents activitats culturals, facilitant a més els recursos perquè l'experiència del visitant es perllongui més enllà de l'espai físic del museu. Al llarg de l'any s'han organitzat 25 tallers, que han atret gairebé 500 persones. Aquests tallers s'emmarquen en grans àrees de treball com ara el disseny, l'audiovisual, la literatura i la fotografia.

Un altre focus d'activitats es va centrar en l'educació, que està oberta a tots els públics, encara que els usuaris més freqüents i entusiastes van ser centres educatius dels més diversos nivells, des de l'escola bressol fins a la universitat. Al llarg de 2018 hi han participat gairebé 400 grups, integrats per més de 10.000 persones.



“Els usuaris més freqüents i entusiastes van ser **centres educatius dels més diversos nivells**, des de l'escola bressol fins a la universitat”

Suport a la creació

Els programes de suport a la creació engloben les propostes més consolidades del museu des de la seva constitució. A aquestes propostes hi cal sumar altres iniciatives de nova concepció, que, d'una banda, reforcen la internacionalització de l'activitat del museu.

Distingim tres àmbits:

- > la **Mostra**, certamen biennal pioner en l'àmbit del col·leccionisme empresarial;
- > les **Beques** de creació artística a l'estranger per a artistes gallecs;
- > i les **Residències**, que sorgeixen amb la intenció de donar suport als creadors i a la producció artística, i de complementar el programa de beques, reunint a l'espai del museu artistes de diferent procedència local, estatal i internacional.

En el marc de la reorientació de les seves activitats el 2019, la Fundació Naturgy ha decidit el 2018 cessar l'activitat del Museu d'Art Contemporani de la Corunya i del Museu del Gas, a Sabadell. Aquesta decisió s'ha pres per potenciar l'activitat lligada a l'acció social del Pla de vulnerabilitat energètica de la companyia i als àmbits de millora de l'eficiència energètica i la innovació tecnològica.



“Els **programes de suport a la creació** engloben les propostes més consolidades del museu des de la seva constitució”

07

Convenis

La Fundació Naturgy ha signat nous convenis de col·laboració el 2018, especialment amb entitats del tercer sector, per establir aliances amb organitzacions públiques i privades que comparteixen la seva missió i els seus valors. Aquesta xarxa d'acords teixida amb diverses institucions ha permès augmentar el volum de beneficiaris i la notorietat dels projectes que es duen a terme.

urgency



Convenis

El 2018 s'han renovat els convenis amb Creu Roja, Càritas, la Fundació Roure i 17 entitats més

S'han rubricat també acords en altres àmbits d'actuació, com és el cas de la renovació del conveni amb la Conselleria de Foment i Medi Ambient de la Junta de Castella i Lleó, per impulsar iniciatives de sensibilització i foment de l'eficiència energètica i l'ús racional de l'energia.





També s'ha renovat el conveni amb la Universitat de Barcelona per a l'organització i la celebració dels cursos d'estiu amb la denominació d'«**Els Juliols**», cursos en què es tracten temes d'actualitat i d'interès social en diversos àmbits de coneixement.

D'altra banda, s'han iniciat noves vies de col·laboració en l'àmbit de l'energia i el medi ambient per dur a terme més iniciatives sobre l'impuls del gas natural vehicular o els fòrums sobre noves tecnologies. Així, s'han signat dos convenis: un amb el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya i un altre amb la Conselleria d'Educació, Cultura i Esports de la Junta de Castella-la Manxa, tots dos per incloure formació específica sobre gas natural vehicular.

En l'àmbit de l'educació, la divulgació i el patrimoni, el 2018 s'han signat un total de 15 convenis. L'objectiu és traslladar a la societat els valors de l'eficiència i el consum energètic responsable i proporcionar una visió objectiva sobre les noves fonts d'energia, la qualitat de l'aire, la mobilitat eficient i la divulgació de la història de l'energia. També es busca donar un impuls al foment de vocacions tecnològiques i científiques de futur.

Entre aquests acords destaquen els compromisos amb entitats internacionals com ara GSMA (*Groupe Spéciale Mobile Association*), la Fundació Junior Achievement o, en l'àmbit cultural, l'Associació Casal dels Infants i les fundacions Canpedró i Junts Autisme.



Convenis

Llista dels convenis vigents:



- > Càritas espanyola
- > Creu Roja espanyola
- > Adaptasocial S.L.
- > Agència d'Ocupació i l'Empresa Municipal de l'Habitatge i Sòl - Ajuntament de Madrid
- > Ajuntament de Girona
- > Ajuntament de Sabadell
- > ANERR - Associació Nacional d'Empreses de Rehabilitació i Reformes
- > Art institute school of art and design FHNW
- > Artestudio Xestion cultural S.L
- > Asociación cultural e deportiva Vella Escola
- > Asociación cultural Freakemacine
- > Asociación Participa para la inclusión social
- > Asociación Poten100mos
- > Associació Aprenem
- > Associació catalana d'afectades i afectats per la fibromialgia Sabadell
- > Associació Festival de cinema de terror de Sabadell
- > Associació juvenil Sabadell Sona jove
- > Aula d'extensió Universitària de Sabadell
- > Ajuntament de Vila de Cruces Bombo Estudio S.C.
- > Club de Roma a Barcelona
- > Ecología y desarrollo - ECODES
- > FECYT (Fundación española para la ciencia y la tecnología) (MUNCYT)
- > Fundació Roure
- > Fundación Academia de cine
- > Fundación Hazlo posible
- > Fundación La Caixa y la Asociación participa para la inclusión social
- > Fundació l'Esperança
- > Fundación Mayeuis Conservatorio das Artes
- > Global Humanitaria
- > GSM Conference Services Ltd. (Festival YoMo 2018)
- > Llar infantil Padre Lerchundi
- > Invenio education for life Fundación Ciudad de la Energía
- > Facultat de Belles Arts de la Fachhochschule Nordwestschweiz (FHNW)
- > RACC
- > Col·legi d'Economistes de Catalunya
- > Universidad Pontificia Comillas
- > Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols
- > Fundació Secretariado Gitano
- > Proyecto Confianza
- > Fundación Canpedró
- > Consell comarcal del Baix Empordà
- > Fundació La Vinya
- > Fundació Foment de l'habitage social
- > Fundació Hàbitat3
- > SESI-RJ Servei Social d'Indústria Río de Janeiro
- > Academia Regional d'Educació i Formació - Regió Oriental (Marroc)
- > Universitat Pompeu Fabra
- > Institut Argenti del Petrolí i del Gas

